AYLIK MİZAH DERGİSİ • YIL : 8

KARİKATÜR

SAYI : 87 • HAZİRAN / 2000

5 HAZİRAN DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ

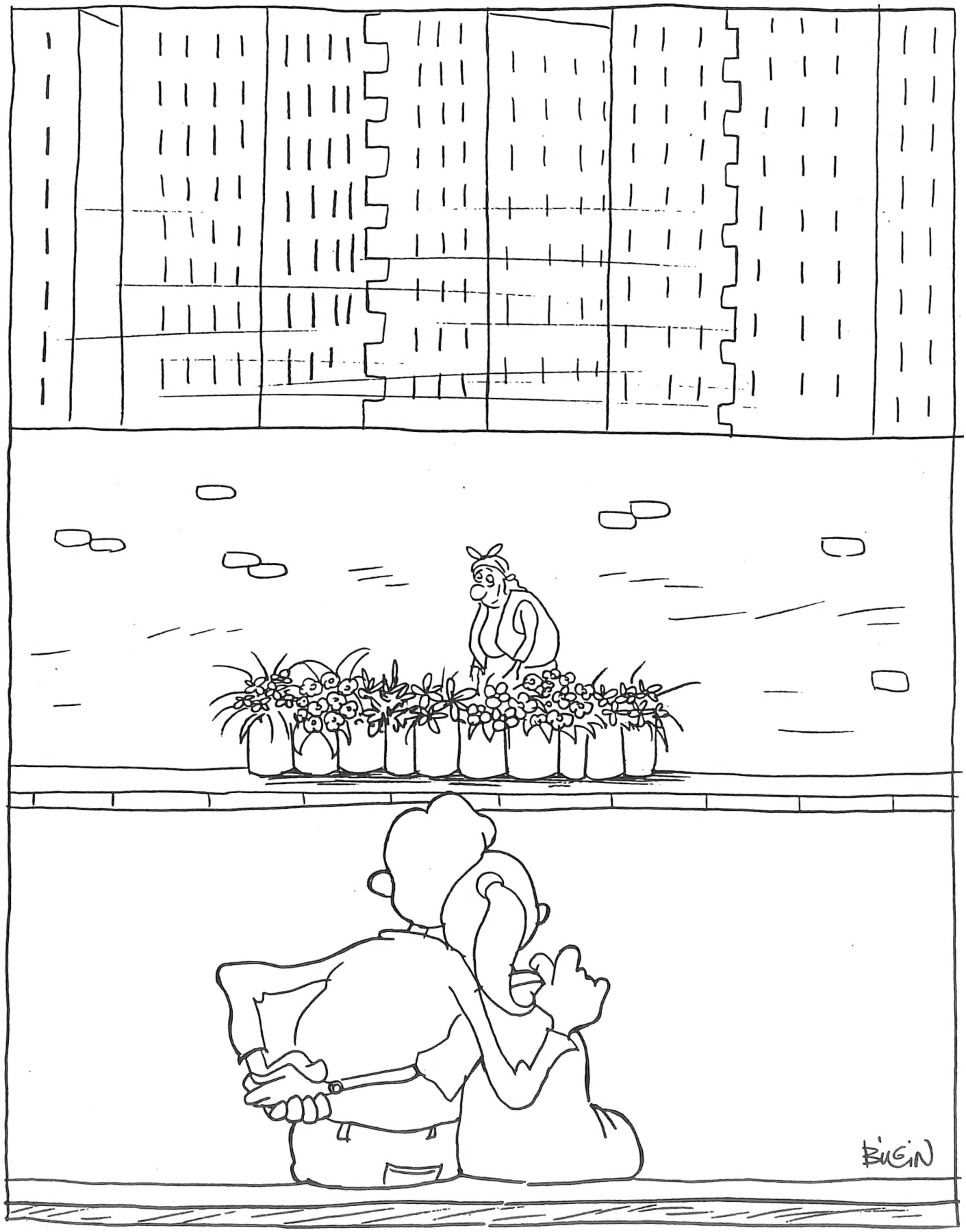

MUSTAFA BİLGİN

SAHİBİ VE YAYIN YÖNETMENİ
KARİKATÜRCÜLER DERNEĞİ
ANKARA TEMSİLCİLİĞİ ADINA
METİN PEKER

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
MURAT ÖZMENEK

YAYIN KURULU
BÜLENT OKUTAN
CUMHUR GAZİOĞLU
HİCABİ DEMİRCİ
OKTAY BİNGÖL
ORHAN TÜLEYLİOĞLU
MURAT SAYIN

KATKIDA BULUNANLAR
ALİ ULVİ ERSOY
ALİ ŞUR
ALİ ŞÜKRÜ FİDAN
AHMET ERKANLI
AKIN ÖNDER
BAYRAM ALİ KARA
CEM KOÇ
CEM KENAN ÖNGÜ
CEMAL ARIĞ
CEZMİ ERMİŞ
CİHAN DEMİRCİ
ECE KARAOĞUZ
ERDOĞAN KARAYEL
ERGİN GÜLEN
EROL ÖZDEMİR
FETHİ DEVELİOĞLU
HÜSEYİN ATABAŞ
HÜSEYİN TANYERİ
HASAN CEYLAN
HASAN UYSAL
HASAN SEÇKİN
GÜNGÖR KABAKÇIOĞLU
İBRAHİM TAPA
İZEL ROZENTAL
İSMET LOKMAN
NURİ BİLGİN
KADİR DOĞRUER
MEHMET BALTAOĞLU
METE GÖKTÜRK
MÜMTAZ İDİL
MUSTAFA BİLGİN
NECATİ ABACI
NURİ BİLGİN
ORHAN DOĞU
OĞUZ GÜREL
OLEK DERGAÇOV
ÖZCAN ÇALIŞKAN
ÖZGÜR ARHAVİLİ
RUHİ TEK
TONGUÇ YAŞAR
SEÇKİN TEMUR
SEFA SOFUOĞLU
SERDAR ÇAKIRER
YENER ÇAKMAK

DERGİ TEMSİLCİLİKLERİ
Antalya/Cihan İşbaşı • Bursa/Mümin Bayram
İzmir/Cem Koç • Trabzon/Adnan Taç •
Mersin/Serdar Kutça • Sinop/Seyit Saatçi •
Zonguldak/Kürşat Coşkun
Kıbrıs/Hüseyin Çakmak

DİZGİ : DAMAR LTD. ŞTİ. • ANKARA
Özveren Sok. 3/8 Demirtepe Tel: 232 01 11

BASKI: YORUM MATBAACILIK
Fevzi Çakmak Sok. 15/A Kızılay Tel: 229 00 76

İRTİBAT VE YAZIŞMA ADRESİ
Konur Sokak 31/10 Kızılay-Ankara
Tel/Fax: 417 37 28

POSTA ÇEK NO: 104902 METİN PEKER
Altı Ay: 13.200.000 TL • Bir Yıllık: 26.400.000 TL
Altı Ay: 12.000.000 TL Bir Yıllık: 24.000.000TL (Resmi Dairelere)

Kapak Karikatürü: ÖZCAN ÇALIŞKAN

Karikatür Dergisi'ndeki eserler yazılı izin alınmadan kesinlikle yayınlanamaz.

Karikatürcüler Derneği

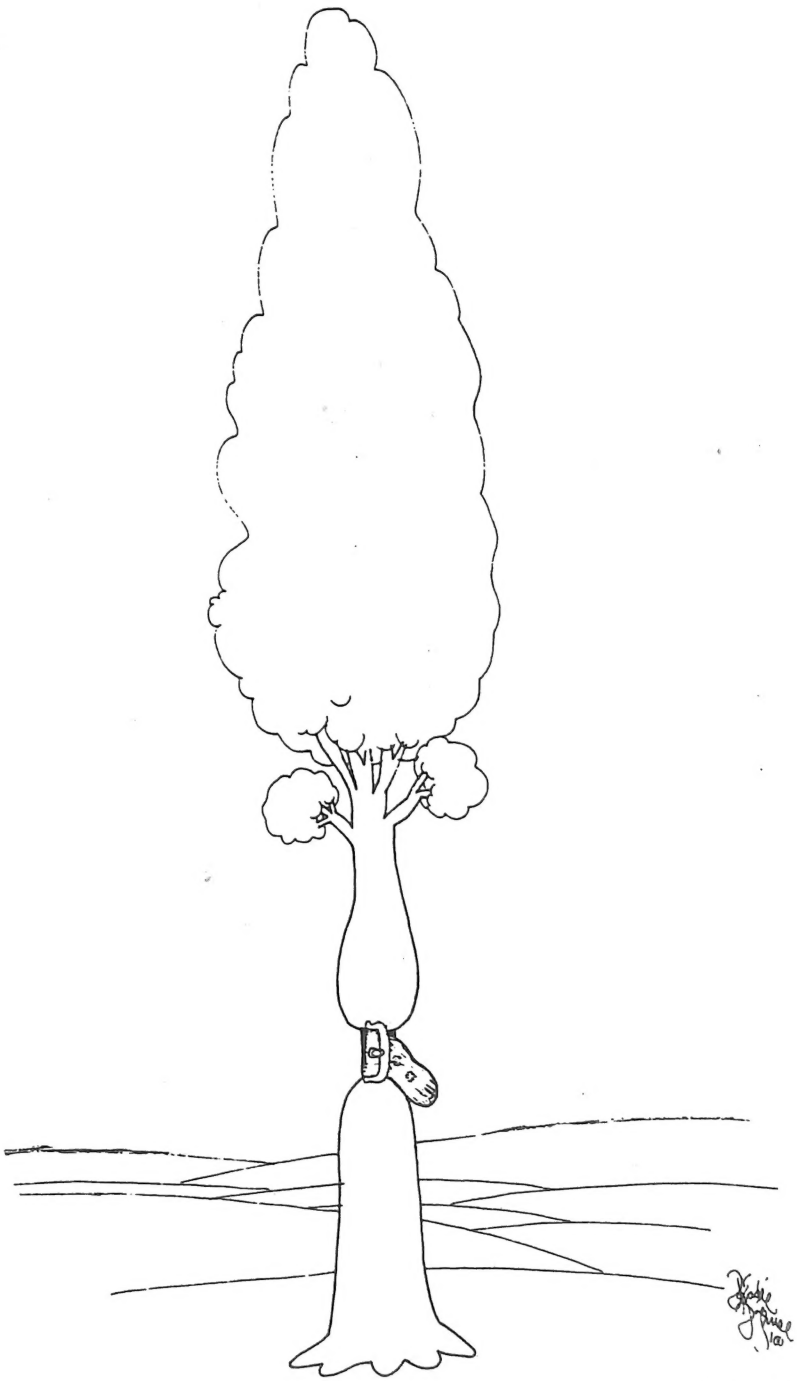

KADİR DOĞRUER

EL BİRLİĞİ İLE ENFLASYONU YENECEĞİZ!

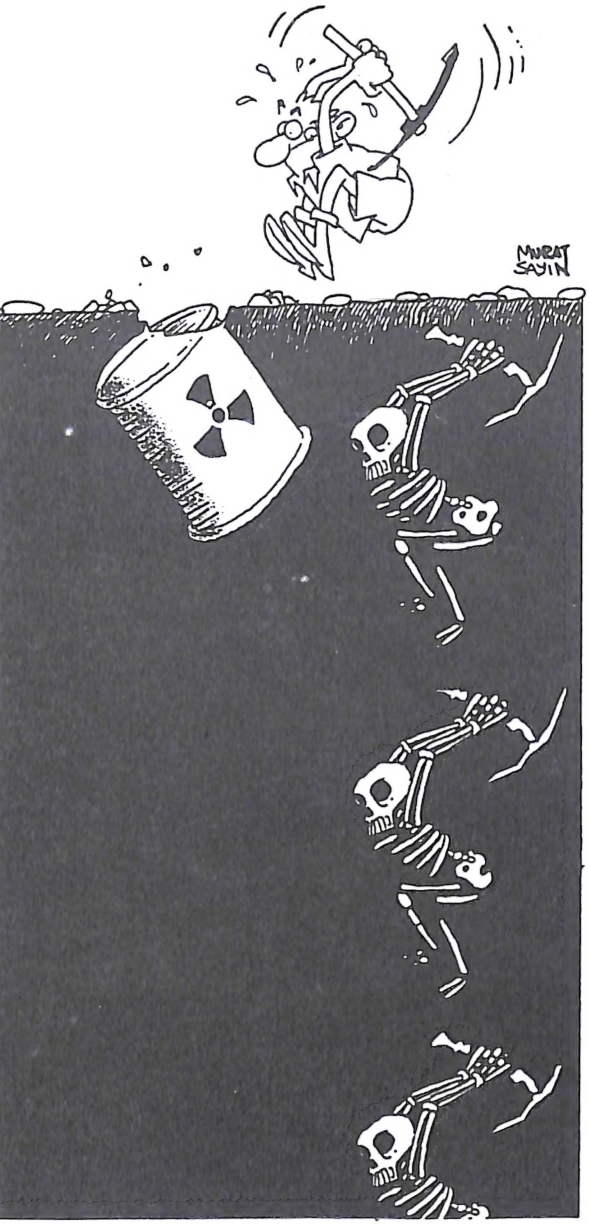

MURAT SAYIN

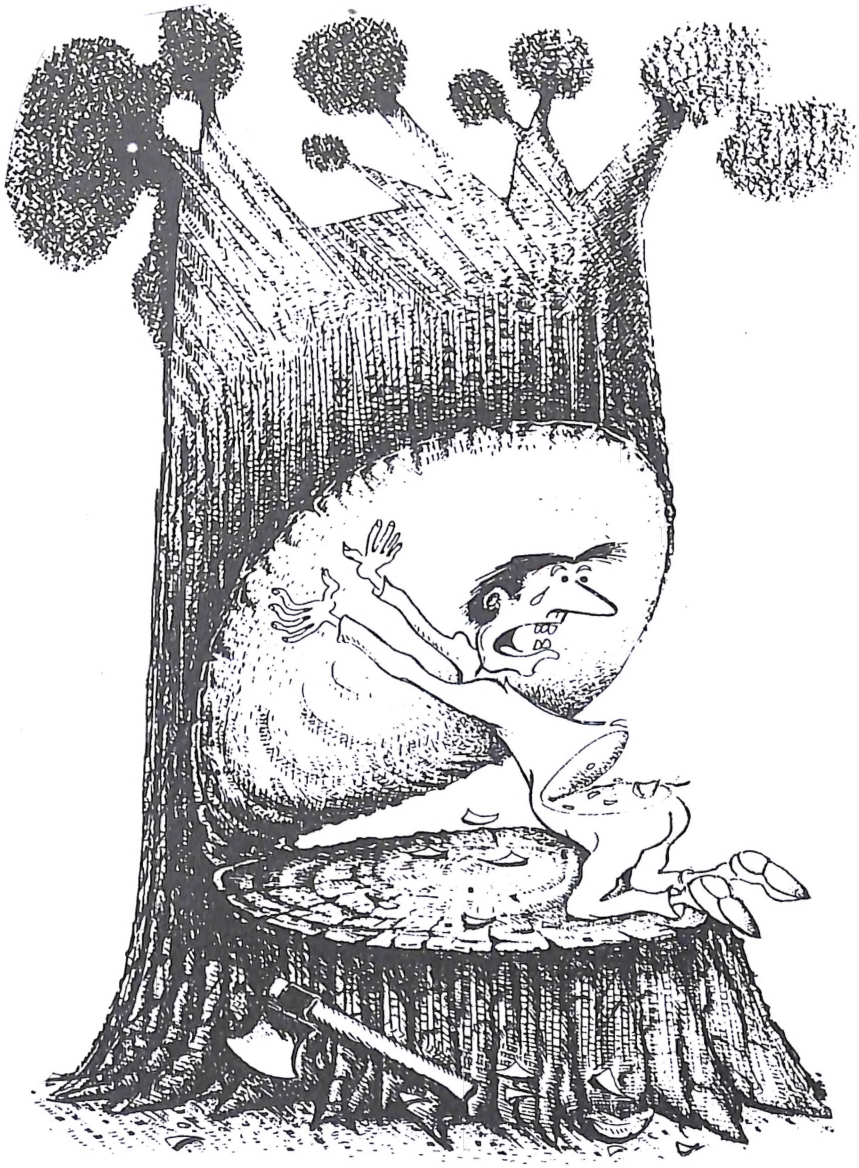

EROL ÖZDEMİR

5 HAZİRAN DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ

ÇEVRENİN / İÇİNE / EDENLERE / KUTLU / OLSUN

MAKSAT MUHABBET

hard disk dolunca

hAsAN uYSAL

Ankara dışına çıkacağı gün, büroda unuttuğu dosyalarını almak için erken saatlerde uğradığı gazetenin bürosunda kapıyı çalıp, Şerife Hanım'ın "kim o? sorusuna "Ekmekçi" yanıtı vermesi doğal tabii ki... Ama karşı taraftan, "bura gaste bürosu. Ekmek almeyoz" denilmesi üzerine, "Hay allah, öyle mi?" deyip çekip gitmesini nasıl karşılardınız?

Mesaisi bitmiş, bürodan çıkacak, ufaktan eşyalarını topluyor. Aklında, taksi durağından araba çağırıp eve gitmek var. O sırada Sofu Tuğrul odaya girip, "Ekmekçi, eve gidiyorsan seni de bırakabilirim" diyor. Ekmekçi, "Olur" dedikten sonra bir dakika izin istiyor ve telefona sarılıyor. Aradığı yer, az önce aramayı düşündüğü taksi durağı:

- Haa ben Mustafa Ekmekçi. Araba isteyecektin ama beni bir arkadaş götürecek. Onun için vazgeçtim.

Özgün gülüşü, konuşması, çabucak kuruverdiği diyalog, bakış açısı ve yazı stili, onca yüke ve yaşa rağmen tükenmeden süren gazetecilik hırsı ve azmi... ve tabii ki doğallığı, insan sevgisi, olağanüstü alçakgönüllülüğü ile ona çok yakışan unutkanlığı... Büroda yarım saat içinde beş kişiye uğrayıp hal hatır sorduktan sonra çıktığında, ardında yanar halde bıraktığı beş sigara, tabii ki ağzındaki sigara hariç... İnsanın hard disk'i dolunca unutkan oluyor zahir. Mustafa ağabey gibi bende de başladı benzer durumlar.

Onun unutkanlığından en büyük payı sanırım Uğur Mumcu almıştır. Ardı arkası kesilmeyen ziyaretçi akınları sırasında odası kafi gelmeyince, bir kısmını komşu odadaki Mumcu'nun odasına yerleştirir, sonra da yalnız onları değil kendi odasındakileri de unutup dışarı çıkardı. Son derece disiplinli çalışan Mumcu, odasında, hiç tanımadığı onlarca insanla karşılaştığında çıldırmaz da kim çıldırır bu durumda? Odasında unuttuğu insanların, gazete içinde, nafile turlar atıp Ekmekçi aramaya çıktıklarına çok tanık olmuşumdur:

- Afedersiniz, Ekmekçi nerede acaba?

- Şu karşı köşede bakkal var, oradan alabilirsiniz!

***

O gün ben işten dönüyorum o ise işini bitirmiş bürodan çıkıyor;

- Hasan dur bir dakika, sana bir fıkra anlatacağım, dedi.

Durup dururken fıkra nereden çıktı? Ne diyebilirim ki başka, "peki" dedim. Kısa ve hoş ama o derecede ağır bir fıkra idi anlattığı. Boş bulunup müthiş bir kahkaha attım. Ekmekçi, iyi akşamlar deyip gitti ki, içime bir kurt düştü. Mustafa abi niye anlattı, diye. Gece uyuyamadım desem yeridir.

Sabah erkenden odasındayım. Günaydın... günaydın!

- Abi ben sana bir terbiyesizlik mi yaptım?

- Hayır!

- Saygısızlık mı yaptım?

- Hayır!

- Peki öyleyse bu fıkrayı bana niye anlattın?

-Hangi fıkrayı, diye sormaz mı? Bana anlattığı fıkrayı ilk kez duyuyormuş gibi dinledi ve fıkra bitiminde bastı yine kahkahayı:

-Hay allah, sana mı anlatmışım fıkrayı, dedi. Ben de bütün gece, kime anlatmıştım diye düşünüp durdum.

Meğerse o gün tam bürodan çıkarken bir okur telefonda kendisine anlatmış fıkrayı. O da unutmamak için birisine aktarmak gereksinimi duymuş ve karşısına ilk ben çıkınca da piyango bana vurmuş...

İlk yurtdışı gezilerinde kullandığı, iple bağlı, babadan kalma tahta bavulu... Paris metrosunda kayboluşu, saatler boyunca metrodan yeryüzüne çıkamayışı... Yaya olarak yanlışlıkla Paris otobanına girip buradan kurtulamayışı...hepsini anlatsam sayfalara sığmaz.

***

Ölümün erkeni geçi mi olur? Tabii ki gecikmiş ölümler gibi kimi ölümler de zamansızdır. Yalnız deneyimli ve namuslu bir basın ustasını değil, son derece renkli bir dostu, mütevazı, kıvrak zekalı gerçek bir insanı yitirmiş olmanın acısını, eksiğini giderek daha fazla duyuyoruz. Aptallaştırılmış, protein fukarası bir çarkı felek toplumunda haklı olarak domuz etine takan Mustafa ağabeyin domuzları da öksüz, bizler, arkadaşları, dostları, yoldaşları ve okurları gibi... Giderek renkleri yiten ve tımarhaneye dönen, kalitesizleşen bu tacirler ortamında, canlı renkleri ve kişiliği ile böyle bir insanoğlu insanın yokluğunu tanımlamak olası mı?

dinozorun yeri

hüseyin atabaş

MAHALLEYE ŞAİR GELDİ

Yaklaşık kırk yıldır şiir yazmaya çalışıyorum. Kırk kez, "Neden bizim anladığımız gibi yazmıyorsun?" sorusuyla karşılaştım şiir dinletilerimde. Şiir dinlemeye gelenlerin neden böyle bir soru sorma gereksinimi duyduklarını merak ettim. Benim şiirimin açık, duru bir şiir olduğunu anlatmaya çalıştım onlara. Olmadı!..

Sonra, bizim Ankara'daki Kitapkurdu Cafe-Kitabevi'nin duvarında, merakımı izale edecek bir hoşluğa rastladım: Bir fotoğraf; başında fötr, bir elinde uzun saplı şemsiye, öteki elinde bond çanta ile yürüyen orta yaşlarda bir zat-ı muhterem. Bond çantanın üzerinde bir yazı: ŞİİR YAZARI ŞAİR. Doğrusu bu adamın ne işe yaradığını, toplumda nasıl bir işlevi olduğunu yine de tam anlamış değilim. Ancak birilerinin "şiir yazarı şair"e gereksinimi varmış ki, bir işe yarıyormuş ki adam ortalıkta dolanıp duruyor!..

"Şiir yazarı şair" galiba halk ozanlarının, olmadı destancıların işlevini görüyordu bize özgü kent yaşamında. Çevrede zuhur eden olaylar üzerine destanlar yazıp satıyordu ya da herhangi bir derdi, sıkıntısı olanları, umutsuz aşka düşenleri dinliyor; sonra da bu dert erbabına ısmarlama şiirler yazıyordu. Üstelik vezinli kayfiyeli, anlaşılır şiirler!.. Şiir, herkesin öznel durumuna, birikimine/birikimsizliğine göre bir sezme/sezinletme, bir algılama/algılatma işidir. Böyle olunca, "şiir yazarı şair"in neyi nasıl yazdığı hiç önemli değildir. Müşteri ısmarladığı şiirde ruhunu gıdıklayacak şeyler algılıyorsa, okuduğu ya da başkasına okuttuğu "şiir" kulağa hoş geliyorsa, "şiir yazarı şair" işlevini yerine getirmiş demektir. Çünkü dert erbabı yüreğini ferahlatmış, umutsuz aşka düşen kendinin ve sevgilinin adını kâğıt üzerine geçirttiği, sese döktürttüğü için mutludur!..

* * *

İltifat marifete tabidir ve buluşlar gereksinmelerden doğar. "Şimdi uydu mu bu söz?" diyecek olursanız, hiç tereddüt etmeden, "Evet, uydu" diyorum. Ayrıca uyup uymaması da hiç önemli değil. Sözün doğruluğu yeter. Öyle olmasaydı, çağdaş toplumumuz (!) "şiir yazarı şairlik" mesleğini yaratabilir miydi? Hadi yarattı diyelim, iltifat görür müydü sanıyorsunuz... Tez elden bu buluşumuzu tüm dünyaya tanıtmalıyız. Turist diye ağzımızı açıp gökyüzüne baktığımız bir dönemde bundan yararlanmalıyız. Ola ki turistlerin de dile getiremedikleri duyguları vardır. Yoksa, ayağının altı yanmış it gibi, neden çıkıp ülke ülke dolaşsınlar, değil mi ya?... Genç ve idealist Turizim Bakanımıza duyurmayı görev addederim.

"Şiir yazarı şair"lerin ülkeye böylesine yüce katkıları muhtemelken, sersemce vadilerde, pardon birahanelerde ömür tüketen şairler utansın! Kuşkusuz onların içindeki "makbul şairler"e sözümüz yok.

* * *

Kırk yıllık şairliğimin otuz beş yılında, sanatımı siyasal baskılarla ekmek kavgamın arasına sıkıştıra sıkıştıra bir ev satın aldım. Nerede mi? Tarlalarında silâhların boyverdiği Sincan'ın Elvanköy'ünde. Neyse ki yeni komşularım, gecekondulardan çıkıp gecekondu önleme bölgesinin apartmanlarına yerleşen demokrat insanlardı. Evi alırken emlâk komisyoncusu böyle demişti... Evimize yerleşir yerleşmez hoşgeldine geldiler. Eşim, övüneceği başka bir şeyi olmadığı için, şair olduğumu önceden komşularımıza söyleyerek havasını atmıştı. Ziyaretimize geldikleri akşam bir hanım komşum, sanki her mahallenin bir şairi olmalıymış gibi; "Ne güzel, bizim de bir şairimiz var." demişti. Ben de iltifat olsun diye, belki de övünme içgüdüsüyle; "Ben kırk yıldır zaten sizin şairinizdim." dedim. Hani komşularım devrimci, demokrat emekçilerdi ya!.. O sırada, karşılıklı iltifatlaştığımız hanımın kocası, okumadan öylece karıştırdığı kitaplarımdan birini elinden bırakarak dik dik yüzüme baktı, nedense!..

Bir akşam da komşularım rakı masası kurmuş, bizi de davet etmişlerdi. O akşam Ankara'nın yakın tepeleri dumanlanmaya başladığında şiir okumamı istediler. Kıramazdım onları, onlar şiir okumuyor olsalar da dinlemeyi seviyorlardı. Anlaşılır olduğunu sandığım aşk şiirlerimden okumaya başladım. Ben okudukça komşularım karıma bakıyor, bu şiirleri onun için yazıp yamadığımı öğrenmek istiyorlardı. Karım bir yandan hırkamın eteğini çekiştirip duruyordu "hadi gidelim" diye, bir yandan da onlara lâf yetiştirmeye çalışıyordu, "erkektir, ne yapsa yeridir" gibilerden. Gerisini pek anımsamıyorum ama, bir ara; "Bravo yenge, erkek kadınsın" benzeri sözler havada uçuyordu sanırım.

* * *

Erkek komşularım eşimi takdir ediyorlardı, bu kesin. Ne ki onların karılarının hiç de öyle düşünmediklerini anlamıştım, ama iş işten geçmişti ne yazık ki! O günden sonra karım ne zaman balkona çamaşır assa, üstteki katlardan sofra bezleri, kilimler, halılar silkiliyor, balkonlar yıkanmaya başlanıyordu. Bir gün de ben evde yokken karım, bahçemize diktiğimiz zakkum fidanını sularken, hani o; "Ne güzel, bizim de bir şairimiz var" diyen hanım elektrik süpürgesinin torbasını başından aşağı silkelemeye kalkmış. Bağırma, çağırma, karakol, hastane derken... "mahallenin şairi"nin ailecek dramı başlamış oldu.

Bir gün, bütün bu olanları bizim Temel'e anlattım. "Ne olacak, dedi Temel, erkekleri şiir okumayan toplumlarin karilari sevmeyi öğrenemez." Temel'in sözünden ben pek bir anlam çıkaramadım doğrusu, belki siz anlarsınız diye buraya yazma gereği duydum.

GÜNGÖR KABAKÇI

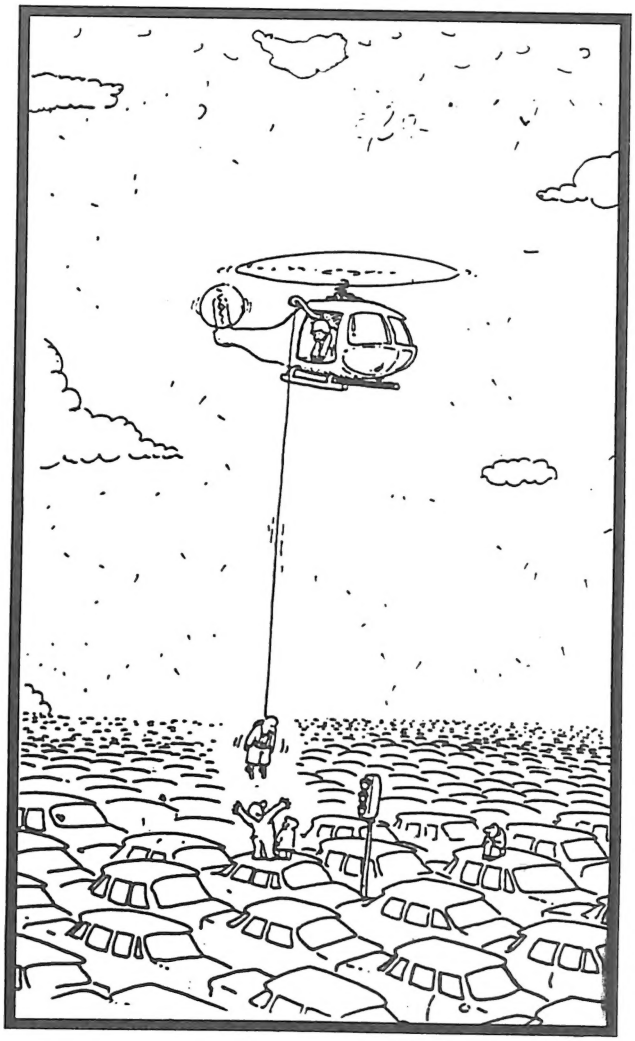

ALİ ŞUR

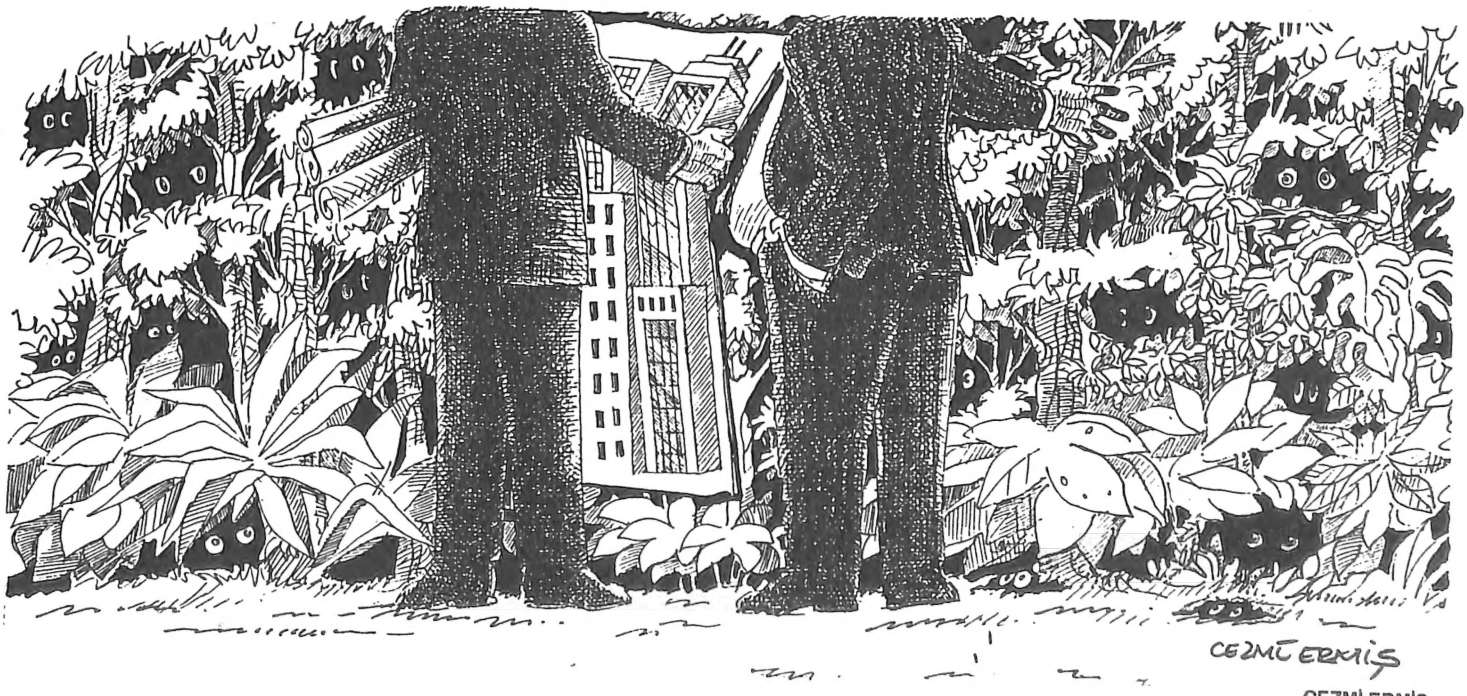

CEZMİ ERMİŞ

CUMHUR GAZİOĞLU

KIYI YAĞMASI, ORMAN TALANI, SİYANÜRLÜ ALTIN İŞLETMECİLİĞİ, NÜKLEER SANTRAL VS... DERKEN, SERMAYE ÇEVREMİZİ İYİ EDİYOR...

RUHİ TEK — TREN PENCERESİNDEN

MEDENİYET

Tren hareket etti. Yah yana oturan iki yaşlı yolcu, konuşmak için can atıyorlardı. Ama, konuşmaya cesaret edemiyorlardı. Sakallı olanı "mehaba" diye söze başladı. Klasik soruyu sordu:

-Yolculuk nereye?

Ak saçlısı gülümsedi.

-Adapazarı'na...

Sakallı olanı başını iki yana salladı.

-Ben, Haydarpaşa'ya gidiyorum. Görüyorsun ya, dünya, medeniyet ne kadar değişti. Ayni vagonda oturuyoruz, sen Adapazarı'na ben Haydarpaşa'ya gidiyoruz.

Makinistin düdüğü Dil Ovası'nda yankılandı.

ZAVRATIZORT AVRAT

Adam seksseninde vardı. Belki de daha fazla. Gazetenin birinci sayfasındaki, beyaz giysili puatiyeli eşarplı kadına baktı. Sinsi sinsi gülümsedi. Yanındaki gencin dizine dokundu:

-Ben Adana'nın Kadirli ilçesindenim. Bizim orada işin nereden geldiğini, nereye gittiğini, nasıl olup bittiğini bilmeyen avratlara Zavratızort avrat derler. Bu karılar iş görüyorum derler. Herkese övünürler. Övünürler ama işlerinin aslı astarı olmaz. Kocalarına yardım eder gibi görünürler, faydaları olmaz. Misafir ağırlarım derler, misafiri kovarlar. Sözünü bilmezler. Gaf yaparlar. Sözcükleri yanlış kullanırlar.

-Zort bizim orada hakaret etmek maskadıyle avurtları şişirerek yellenir gibi bir ses çıkarmaktır.

Dedi, ayağa kalktı.

-Bu istasyonda ineceğim. Gence baktı. Sakın zavratızort avrat ile evlenme. Allah böylelerine tırnak vermesin dedi.

BUNLAR NE?

Gebze'de tren durdu. Vagona, koltuğunun altında bir tomar gazete vardı. Pencere kenarına oturdu. Çantısını açtı, içinden bir makas çıkardı. Tren sarsıla sarsıla ilerliyordu. Gazetenin birini aldı. Yarım sayfası kupan olan bölümü kesti, diğer sayfaları pencereden dışarı attı. Bu işi, bütün gazeteler bitinceye kadar sürdürdü. Kuponları ve makası çantasına yerleştirdi. Yanındaki çocuk merak etti:"

-Amca, gazeteler okunmak için alınmaz mı? diye sordu.

Bunlar gazete değil ki? dedi.

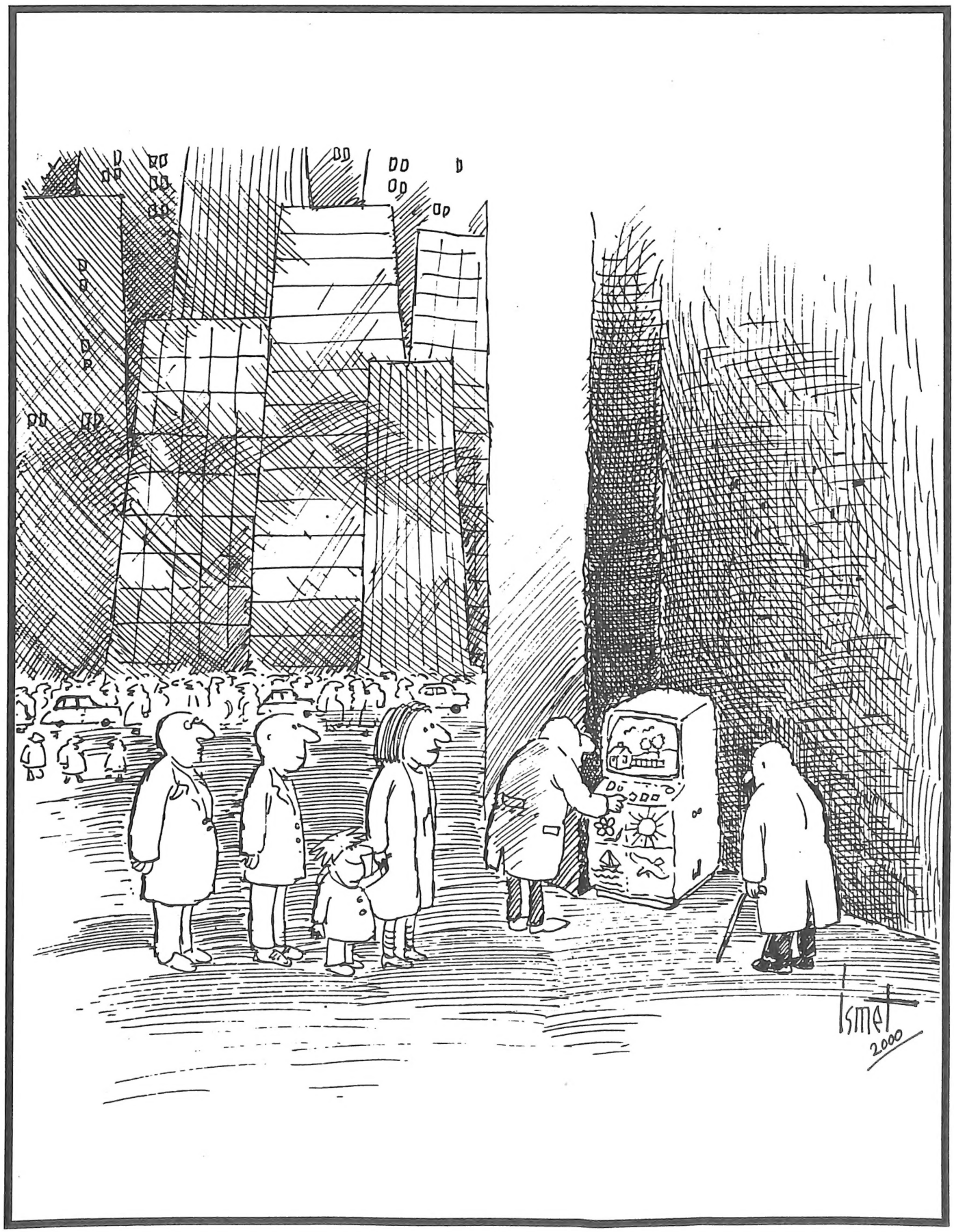
Ismet
2000

mizah dosyası

cihan demirci

HİCİV ŞİİRİMİZE BİR BAKIŞ

Sevgili Karikatür dergisi dostları, "MİZAH DOSYASI"nda bu ay açacağımız dosya günümüzde yokolmuş gibi görünen "HİCİV ŞİİRİ"MİZ...

Mizahın en vurucu, en sarsıcı alanı olan **Hiciv**, aslında mizahi bir savunma ya da onun ötesine geçen örneklerle mizahi bir saldırıdır... Hiciv'in simgesi nedir diye düşünecek olursak aklımıza ilk gelecek şey: "**Ok**"tur... Heccav yani Hicivci bir yerde "**okçu**"dur ve hedefini 12' den vurduğu ölçüde başarılı olur... Günümüzde kaybolmaya yüz tutmuş "**Hiciv Şiiri**"mizin aslında oldukça köklü bir geçmişi vardır.

Hiciv, Osmanlı'da yüzyıllar boyunca çok ağır bedeller ödeyerek kök salabilmiştir. Hicivleri yüzünden Osmanlı'da pek çok Hiciv Şairi çeşitli yöntemlerle öldürülmüşlerdir. **Şeyhi,** Osmanlı'da ilgi çeken ilk hiciv şairlerindendir. Yaşadığı 15. yüzyılın o dönemindeki bütün yöneticileri eşeğe benzeten güzel bir hicviye yazdıktan sonra öldürülmemek için ortadan kaybolup kaçmıştır. Ancak **Şeyhi**'den sonraki heccavlar onun kadar şanslı olamamışlardır. Bunlara ilk örnek; **Nesimi**'dir...

15. yüzyılda "**Nesimi**" takma adını kullanan **Türkmen İmadettin** Halep'te tarikat öğretisine karşı çıktığı için derisi yüzülerek öldürülmüştür. **Nesimi,** günümüzde "**Haydar Haydar**" olarak bildiğimiz o güzel türkünün sözlerinin de yazarıdır. Orada ne der hatırlayalım; "Sofular haram demişler, ışkımın şarabına, Ben doldurur içerim günah benim kime ne?.."

16. yüzyıla geldiğimizde Osmanlı'nın bu kez Hiciv şairi **Figani**'yi astığını görürüz... **Figani**'nin asılmasına neden olan şiirde küfür bile yoktur. Devrin sadrazam İbrahim Paşa'yı putperestikle suçlamıştır sadece... **Figani** de önce ber eşeğe ters bindirilerek İstanbul sokaklarında Nasreddin Hoca hesabı bir görüntüyle dolaştırılmış sonra da asılarak idam edilmiştir...

Gene aynı yüzyılda halk edebiyatımızın büyük şairi **Pir Sultan Abdal** da benzer bir sona uğramıştır. Hiciv okları en keskin şairlerin başında gelen **Pir Sultan Abdal** bakın "koca Başlı Kadı" şiirinde "**Kadılık**" kurumunu nasıl yerer: "iman eder, amel etmez / Hakkın buyruğuna gitmez / Kadılar yaş yere yatmaz / Hiç böyle kör şeytan var mı?

Anadolu halkının bugünde gönlünde yaşayan **Pir Sultan**, kendisini astıran **Hızır Paşa**'ya da şiirinde şöyle seslenir: "Yürü bre Hızır Paşa / Senin de çarkın kırılır / Güvendiğin padişahın / O da bir gün devrilir."

Hiciv alanında oldukça ağır şiirler yazmış olan **Nefi**'de 17. yüzyıla ağırlığını ve hayatını koymuş şairlerden biridir. Kaba ve sunturlu küfürlü şiirleri de oldukça çok olan **Nef**'i de bu ağır hicivleri yüzünden 1636'da boğdurularak öldürülmüş ve daha sonrada cesedi denize atılmıştır...

17. yüzyılda yaşamış halk şairlerinden **Kazak Abdal**'ın "**Eşeği Saldım Çayıra**" adlı hiciv şiir de pek ünlüdür... İlk dörtlüğü şöyledir. "Eşeği Saldım Çayıra / Otlaya karın doyura / Gördüğü düşü hayıra / Yoranın da avradını!.."

17. yüzyılın sonlarıyla 18. yüzlıyın başlarında yaşamış olan **Osmanzade Taib** ise "**dalkavuk**" heccavların baş örneği sayılır. Ancak o bile sonunda Mısır Valisini kızdırmış ve sonuçta Mısır Valisi tarafından zehirletilerek öldürülmüştür...

18. yüzyılda yaşamış heccavlardan **Küfri Bahgi**'nin günümüzde bile kullandığımız şu nakaratı ünlüdür: "Bize mülhid diyenin kendinde iman olsa / Dahliden dinimizde bari müzelman olsa"

Yani iyice Türkçeleştirirsek; "Bize dinsiz diyenin kendinde iman olsa, dinime karışan bari müslüman olsa"

Aslında bu deyiş zaman içerisinde iyice kısalarak "Dinime küfreden bari kendi müslüman olsa" şekline de gelmiştir bildiğimiz gibi...

Gene bu yüzyılın halk ozanlarından **Dertli** de hiciv şiirleri yazmıştır. Ünlü hicivinden bir dörtlük hatırlayacak olursak: "Telli sazdır bunun adı / Ne ayet dinler, ne kadı / Bunu çalan anlar kendi / Şeytan bunun neresinde?"

19. yüzyılda Hiciv edebiyatımız büyük bir canlandırma içine girer. Bunun bir nedeni de yazılı basının ve mizah dergilerinin artık hayatımıza girmesidir. **Ziya Paşa**'lar, **Namık Kemal**'lerle başlayan bir süreçte pek çok heccav gene en keskin hicivleriyle kelleyi koltuğa alırlar...

Bu yüzyılın son önemli ismi; **Şair Eşref**'tir... Günümüz hicvinin de modern anlamda taşlama yazımının da babası sayılır... **Şair Eşref**'in önemli özelliği kimseye yağcılık ve ayrım yapmadan herkesi eleştirmiş olmasıdır. İşte bu nedenle **Eşref** de hep sürgün hayatı yaşamış ve hicivleri yüzünden çok çemiş ancak kelleyi de kimseye kaptırmadan hayatını noktalamayı bilmiştir...

Abdülhamid'in baskı döneminde çok çile çeken **Şair Eşref** daha sonra gelen ve özgürlük dönemi sayılan meşrutiyetten de pek memnun kalmamış ve o zaman da şu meşhur dörtlüğünü yazmıştır: "Vakt-i İstibatta söz söylemek yasak idi / Ağlatırdı ağzını açsan hükümet mananı / Devr-i hürriyetteyiz şimdi, değişti kaide / Söyletirler evvela, sonra... kerler ananı!..

Eşref hayatı boyunca yobazlığa, cahilliğe, gericiliğe karşı dürüstçe bir mücadele vermiştir. Zaten heccavların baş mücadele alanı hep tutucu- gerici bağnaz ve yobaz çevreler olmuştur tarih boyu... Sonrasında **Neyzen Tevfik**'le, Cumhuriyet kuşağının modern hicivcileri ve taşlamacılarıyla süren bu hiciv yolculuğu daha sonrasında giderek zayıflamış ve özellikle de 1980'lerden sonra giderek yokolmaya yüz tutmuştur. Hiciv günümüzde hem kabuk değiştirmiş, hem de nerdeyse mizahın tamamıyla terkedilen bir alan haline gelmiştir...

Bunun nedenlerine ilerki sayılarda değineceğim... O halde gelecek ay'a dek **GÜLEKALIN** sevgili Karikatür dergisi dostları...

MURAT ÖZMENEK

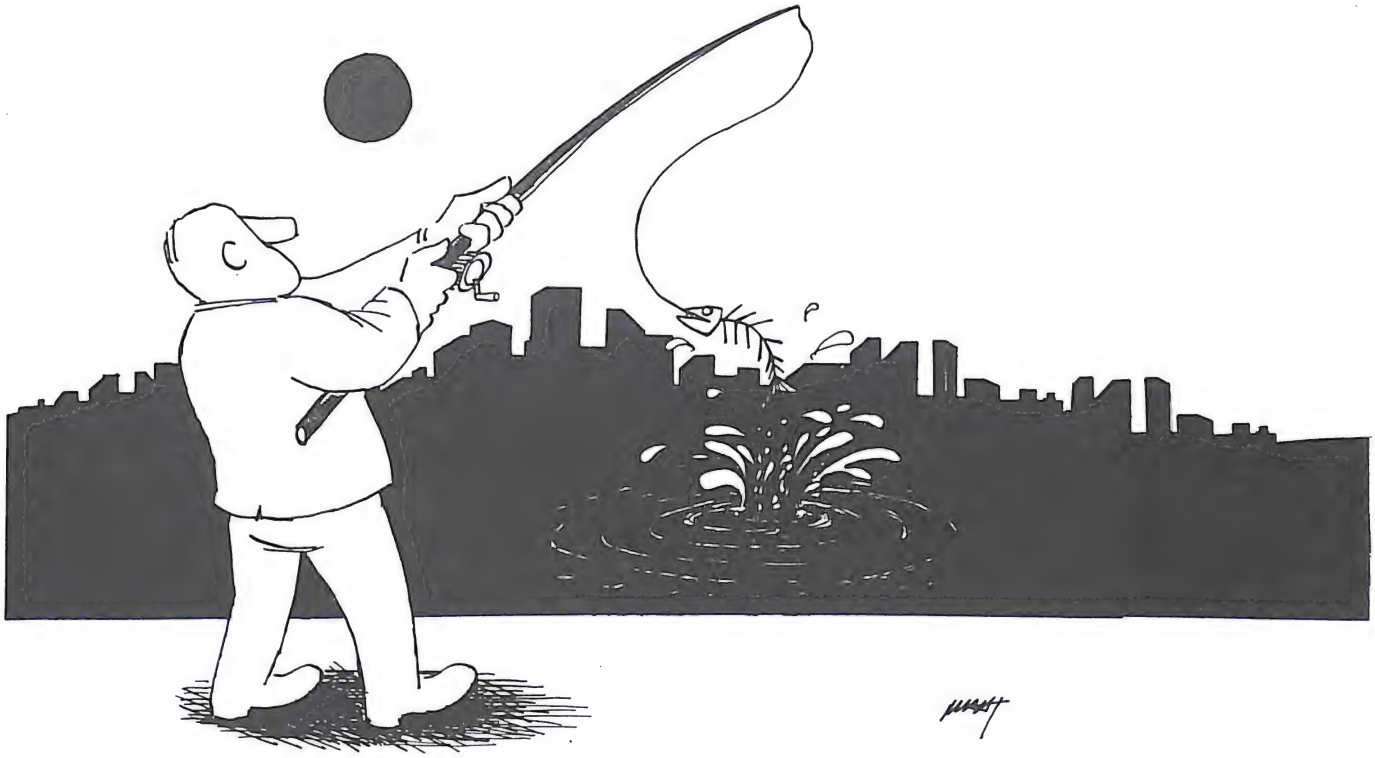

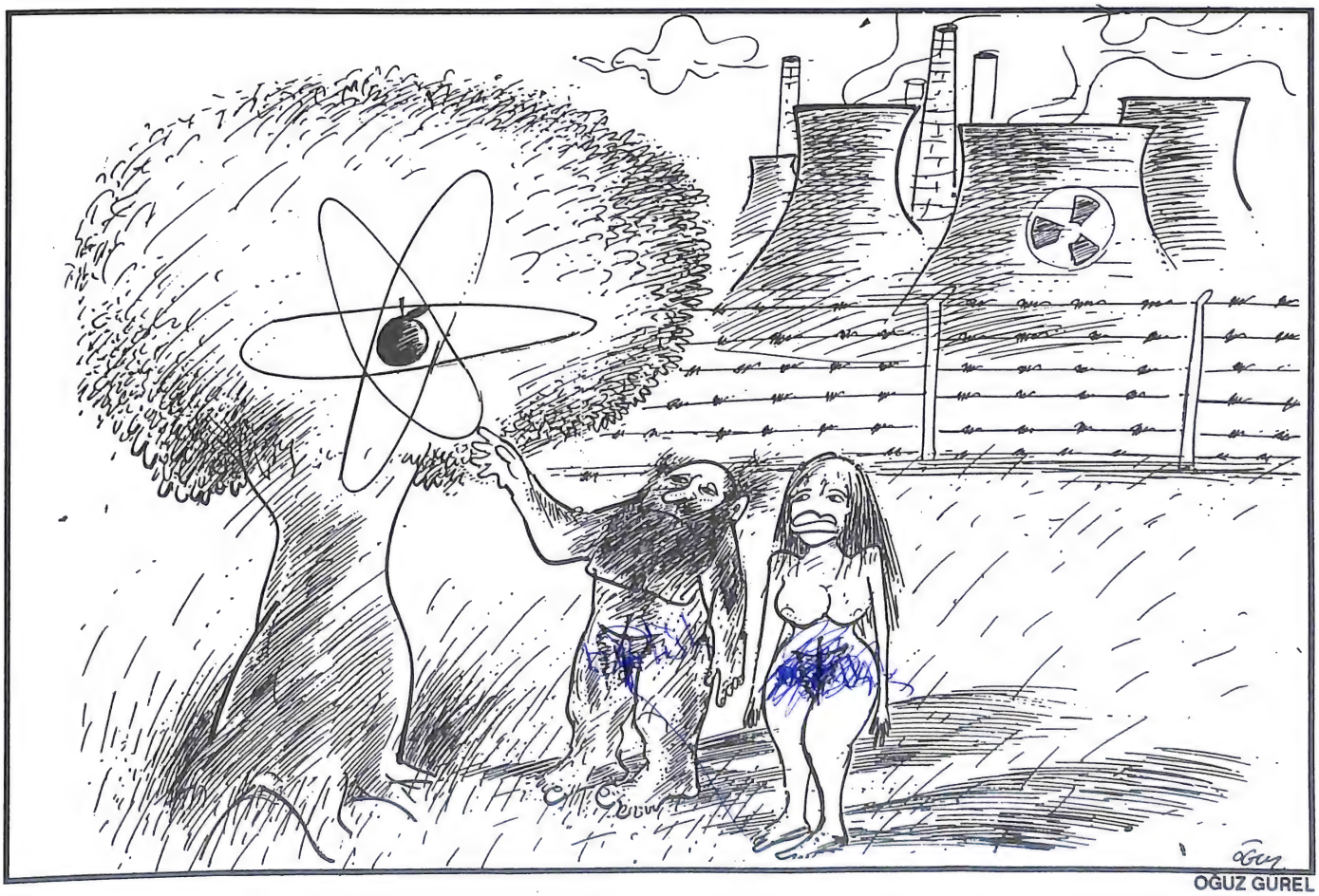

OĞUZ GÜREL

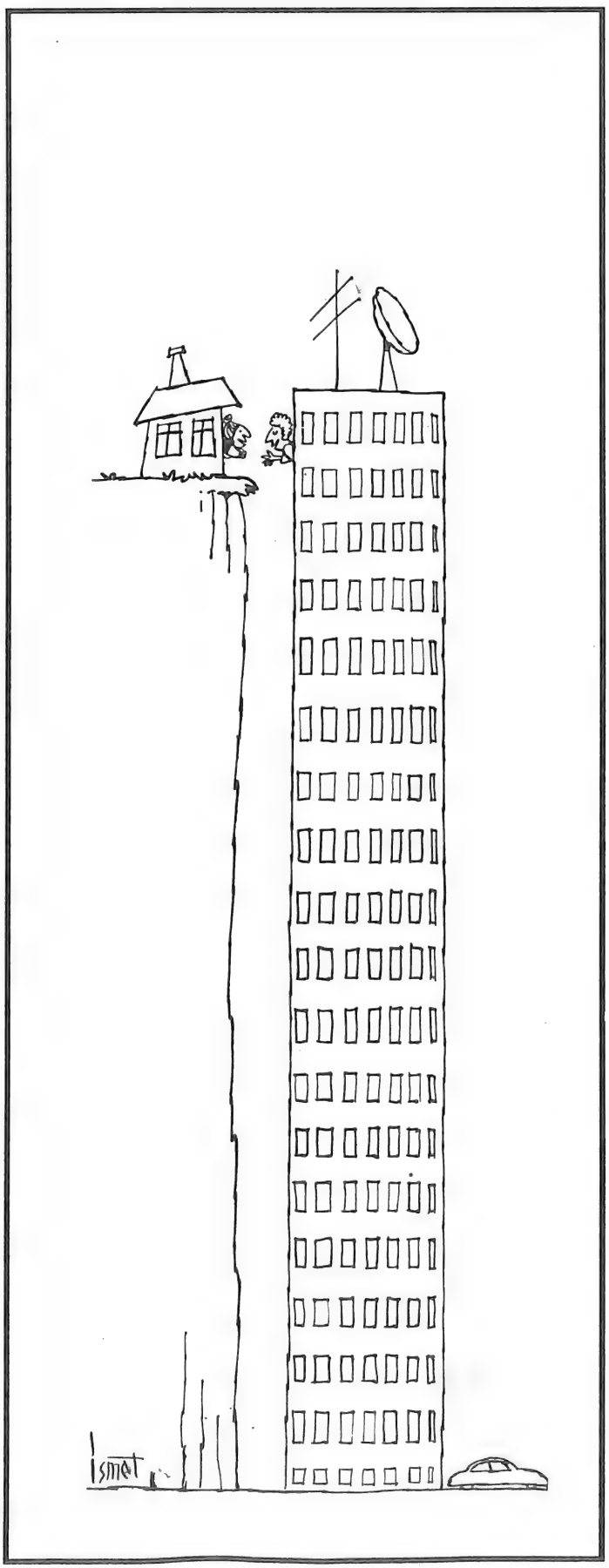

İSMET LOKMAN

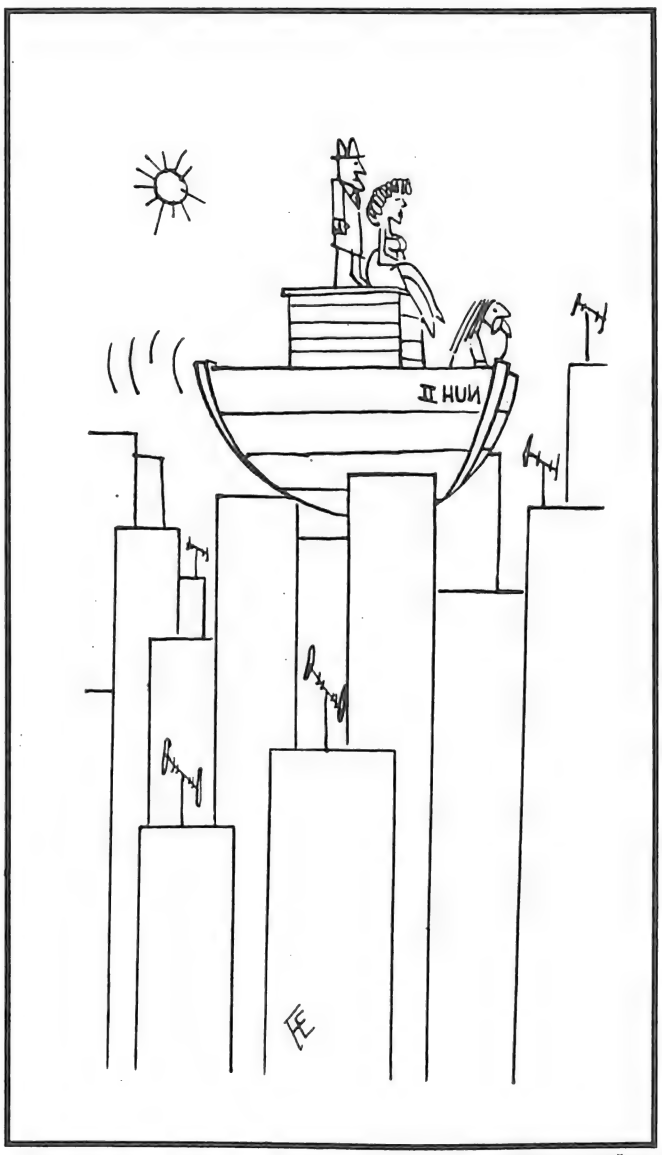

FERRUH DOĞAN

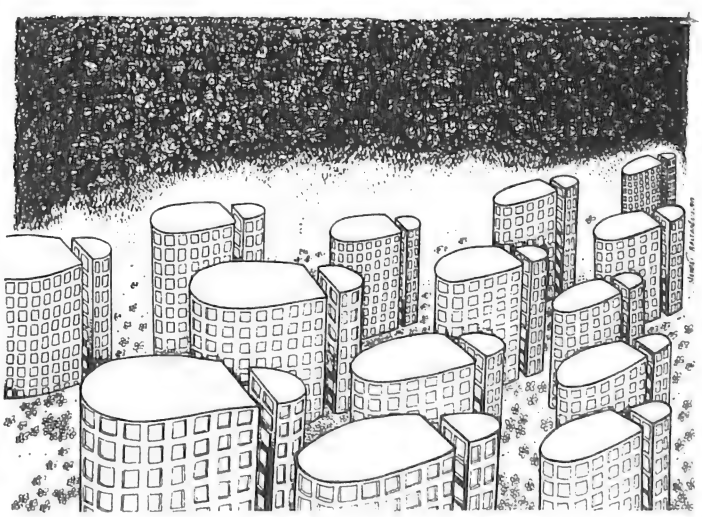

MEHMET BALTAOĞLU

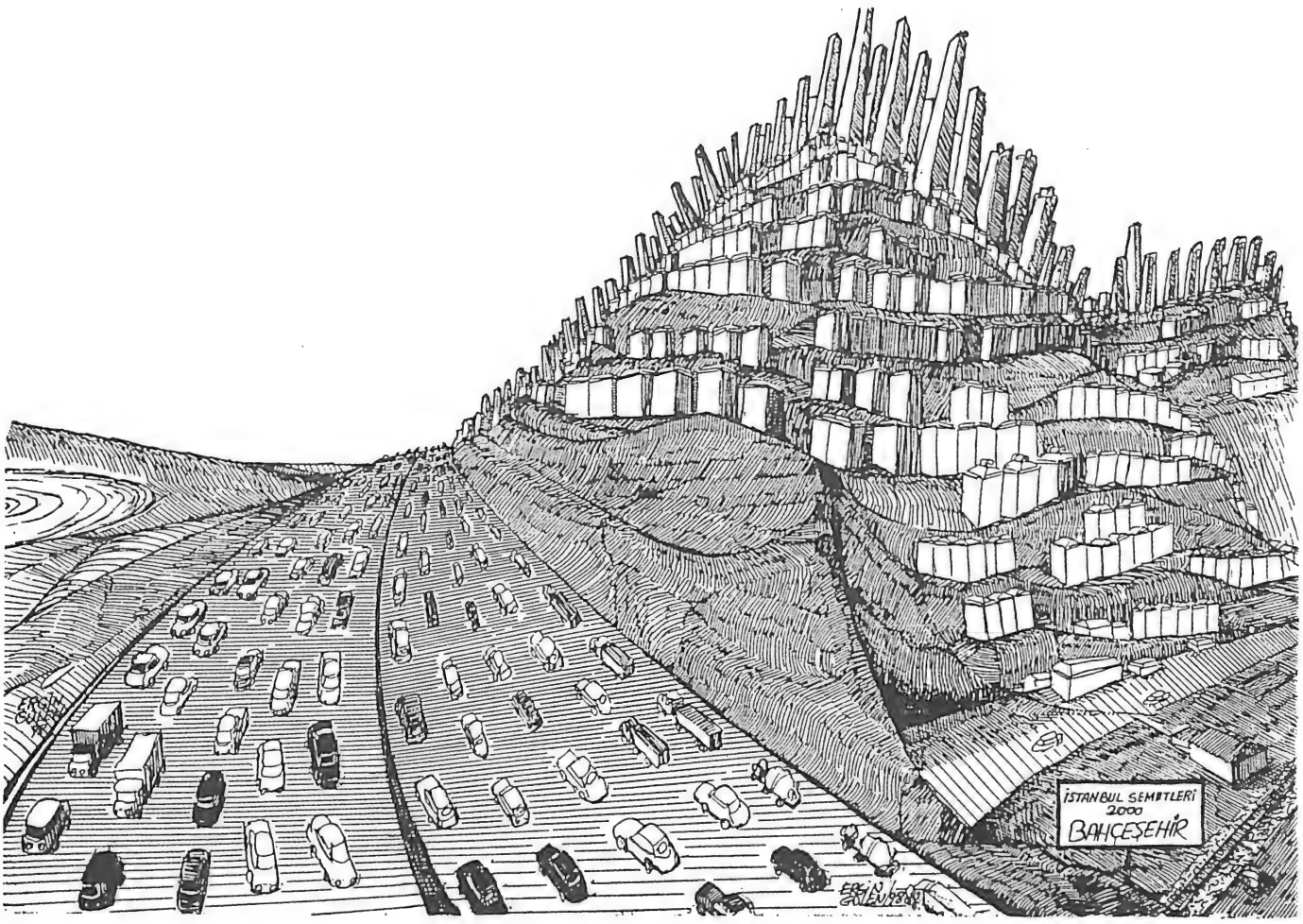

ERGİN GÜLEN

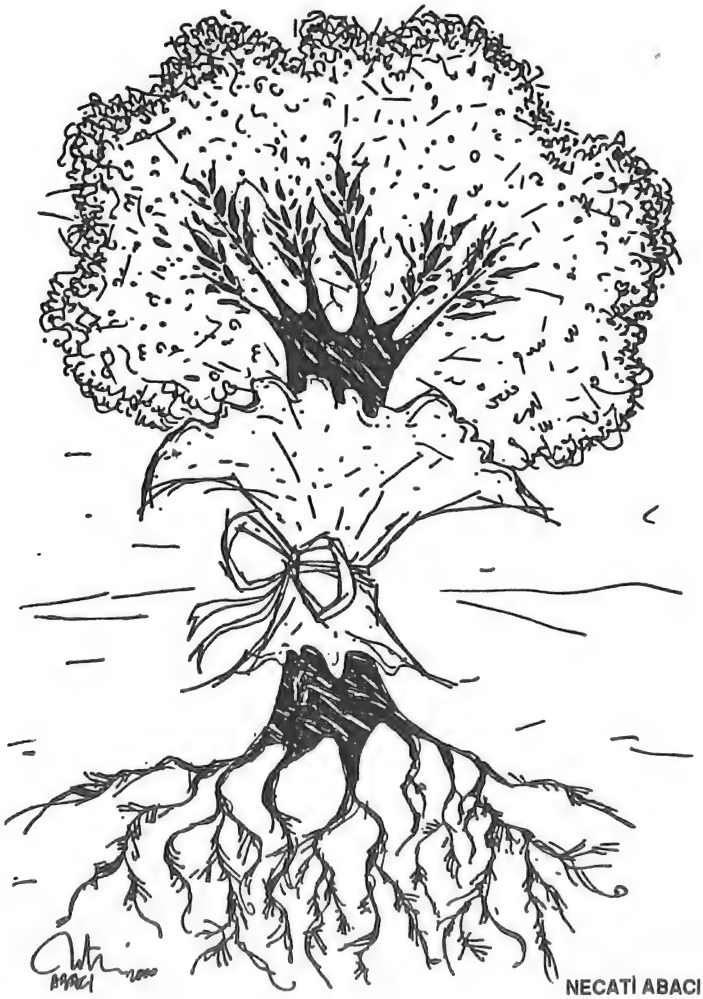

NECATİ ABACI

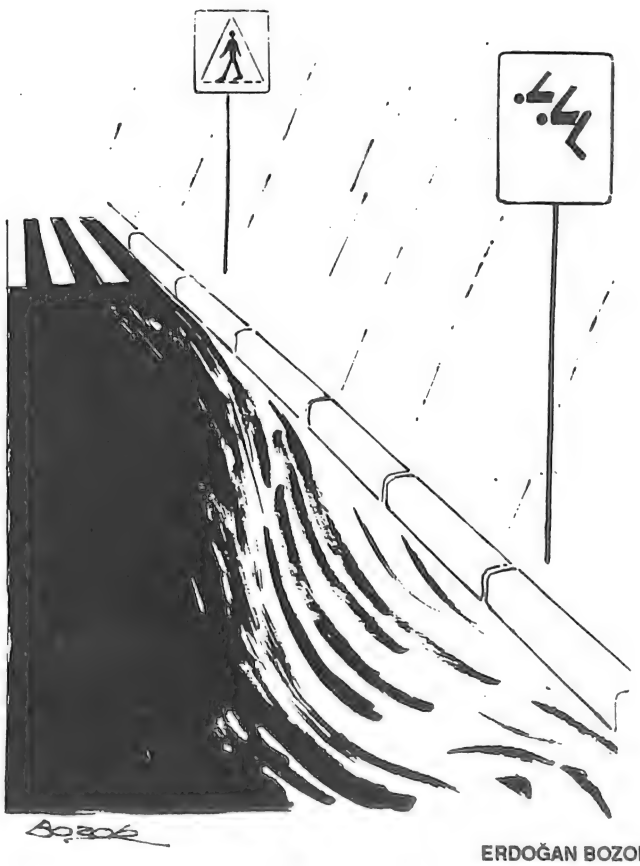

ERDOĞAN BOZOK

GÜLDÜŞÜN ÇORBASI

•

chevre ile son devre (mi?)

ÖZGÜR ARHAVİLİ

Murat Sayın'la 'Keşfi gecikmiş yeni Türk büyüğü' Mail BÜYÜKERMAN'ın akraba çıkmamasının üzüntüsü içinde söyleşiyoruz. Sevgili Metin de dinliyor... Tam; "Aynı Lorel Hardi, seçmediler ülkeye kaydı!?.." derken, Metin devreye girdi erken: "ÇEVRE ile ilgili yazı getir!.." hayda bu da nerden çıktı?! Kardeşim; biz hiç Doğal Demokratik hakkımız olan yazma özgürlüğünü kullanamayacak mıyız? Tam Bağımsız Arhavili olarak yazdığım köşe yazarlarının yazılarındaki dayanılmaz pozlarını anlatan "MAKALELERİN DAYANILMAZ POZU" adlı yazım üçüncü sayıdır bekliyor. Yayınlanmayacak mı? "yeni sayıya, önümüz güz haydı bayıra..." diye kesip attı.

Adama bak be! Yetti! valla konuyu uluslararası platformlara taşıyacağım KORİAMAN demez gözüne diye yoksa, konuyu önce BEDRİ KORAMAN abiye götürcem. Umurumda değil" diyemiyom.

Ekolojist küçük Burjuva Cingili. Çevresine güveniyor. Bilmiyor ki CHEVRE ile son DEVRE(Yİ) yaşıyoruz. Kimin Çevresi Mervesi kaldı. Bir tane Erbakan'da vardı onu da Amerika aldı. Ekolojist (Anarşist?) politbüro mazbatası (ünvanı ikiledik. Şimdi gaza basacağız); başı kıçı tehlike. Başı ÇE çağrıştırıyor kıçıda EVRE'ni CHEVRE?! neyine senin çevrelemek üstelik çevirmek fiillere gibi tehlikeli uyarlanabilen bir sözcük.

'Dünya Çevre günü,... hep kutlamalarda kalıyoruz... Aslında çevre ile ilgili birkaç uluslararası platform harici Dünya'da da güçlü bir örgütlenme biçimi yok... Eylem biçimi yok...

Elbetteki Yeşiller'i, Nükleer Muhalefeti, Grenpeace'i ve çevrecileri yadsıyamayız. Ama ne denli etkin olabilirliklerini tartışamanız gerekir... Bence uluslararası bir dayanışma evrensel bir zorunluluk... Örneğin Dünya Ticaret Örgütü (WTO) unda prostesto etmek için; SEATTILE'ye akın eden çeşitli dillerden ve renklerden yaklaşık 60 bin kişinin verdiği "SEATTLE MEYDAN SAVAŞI MUHAREBESİ" süreci yayınlaştırılmalıdır... ki SEATTLE'de bu sürecin ilk adımları 'Çevreci gruplarla oluşturulan konfederasyon, oluşumu ile başlatılmıştır. İşte bu yaygınlaştırılmalıdır.

Peki ülkemiz'de bu bağlamda neler yapıyoruz?! Hiç? Aksine Nükleer enerji diye diretiyoruz. Çamlıhemşin'de Fırtına, Arhavi'de Kapisre Vadisini, Çaykara'da uzungölü kirletiyoruz. Dünyanın en temiz Enerji Santrali HES'i araç olarak kullanarak aslında nükleer santrale de haksızlık ediyoruz. Çünkü o kirletmez temiz çalışır (anında Mort!) koşulsuz küreselleşme savunuculuğu yapıp yaşamlarını çevreyi yok ederek ekonomik ve siyasi rant'a konuşlandıranlara SEATTLE'de atılan tokadın benzerini ülkemizde yapabilirmiyiz?

Seattle'deki öncü Fransı Jose Bove'lere gerek yok. Greenpeac neferi Melda KESKİN'in peşine gitsek birşeylerin ucundan tutarız gibime geliyor.. E-mail beğendim mi yaptığını. Senin gibi duyarlı Türk büyüğü 75'inden sonra mı ATATÜRK gibi ortaya çıkar? He ya; Neden 40'ında değilde tırtında Mail Büyük Amca?! Neden, Neden?!...

Çevre duyarsızlığını sektöre dönüştürenler bildiklerini okumaya devam ediyorlar üstelik teknolojik teşeronlarını devreye sokarak, "ABD'de AF PROTEİN adlı şirket; Atlantik somonuna büyüme genlerini enjekte ederek, normalden 10 kat hızlı büyüyebilen ve doğanın (inasn) ve doğanın (tabiat) dengesini bozabilecek balıkları denize salmış. Aslında çevreyi korkutan işletmeleri saptayan insan burnundan daha duyarlı "Tekno Burun" ile teknolojik buluşunu yaşama geçiren Tasarımcı KAİ HEİNİNG CHEVRE'ye duyarlı tekno beyin icat etse daha rasyonel davranmış olurdu diyorum. Öyle değil mi KAİ dai?..

Gezegeni kurtarmak istiyorsak; en az yok etme kavgası verenler kadar kavga vermeliyiz. Yada gezegenimizin yorganı (deniz+yeşil) gitti gezegende bitti diyerek dizimizi döveceğiz. Dizimizi dövecek gücümüz kalırsa!

MİZAHOLOJİK ÖZLER

1 Doğana ve Doğa'ya zarar veren plastik pipetler -işlev sonrası insanlar tarafından yenebilmesi-tüketilmesi için, Nişastadan yapılacakmış..

Doğrudur, insanların gezegeni yiyip tüketmekten zamanları kalırsa iyi bir buluş.

2 Evcil Hayvan sonrası, insanı da kolonlamayı düşünenler acaba CHEVRE'yi kolonlamayı hiç düşündüler mi?!...

3 Hormon kokteyliye; insan ölümsüzleştirilecekmiş. California üniversitesi Bilim Teknolojisi ve Toplum Bölümü Başkanı Gregory Stock; Teknolojik gelişmelerin önüne geçilemeyeceği; Genler üzerinde yapılan araştırmalarla insanın gelecekte; yaşamını kendisinin biçimlendireceğini savlamış.. Deseniz insan kendi kendisinin Tanrısı olacak?!.. Ayrıyeten; biyologlar bellek hapı ve eskiyen organların yenilenmesini bekliyorlarmış.

Bu nedenle birileri; insan CHEVRE'yi (Doğayı) saf dışı mı bırakıyor diye tepki göstermişler... Uyanda Hamsiye çıkalım. O o'na çoktan başlamadı mı?!...

4 Türkiye'de "ilk tekelini elinde bulunduran CİM-BOM; eğer; Avrupa'da iki kupanın birleştirilmesi ile "ilk" kez düzenlenen UEFA kupasını da alırsa Avrupa'da da "ilk"lere el koymaya başlayacak. Darısı dünya'daki "ilk" lere... Ayrıyeten FB'ye teşekkür ediyorum; BJK'yi 3-1 yenerek GS'in yeni bir "İLK"i olan 4. Lig şampiyonluğunu garantileyip CİM-BOM'u gönül rahatlığıyla Kopenangh'taki finale gönderdiği için... Darısı anlı şanlı Fenerlilere...

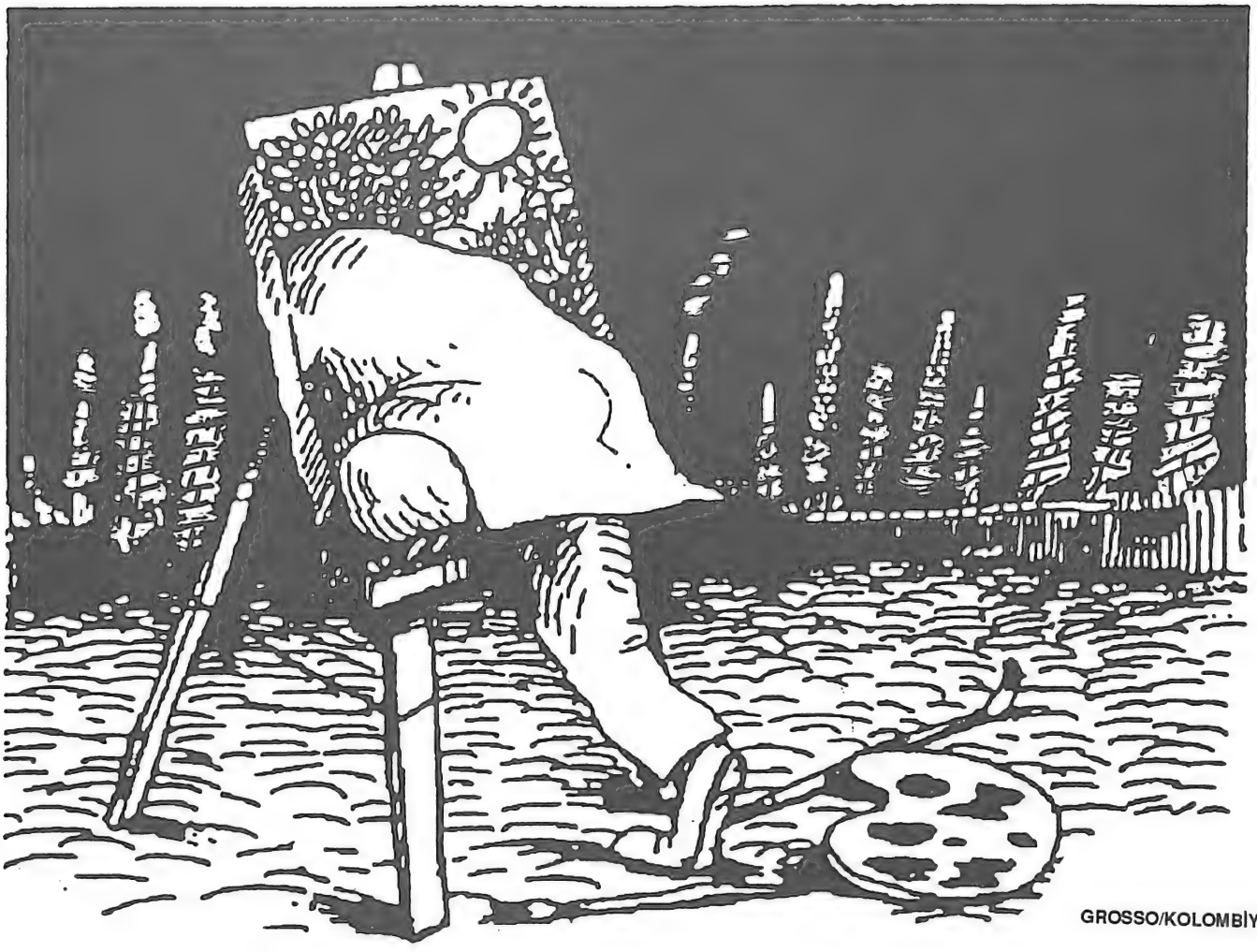

GROSSO/KOLOMBİYA

NUEZ/KÜBA

ECE KOCAGÖZ

KARİKATÜRİST ANEKDOTLARI

■

YENER ÇAKMAK

■

BAŞINA BİR HAL Mİ GELDİ?

Raşit Yakalı Anlatıyor:

Tire'de öğretmenlik yapıyordum. Semih Balcıoğlu'nun aracılığıyla, İzmir'li değerli gazeteciler İsmail Sivri ile Kemal Özbayraç'la tanıştım. Onların sayesinde Ege Bölgesi'nin en büyük gazetesi Yeni Asır'da karikatür çizecektim. O sıralar, bu iş için İzmir'e gidip arada bir kaç gün kaldım. Bu zaman içinde, gazete karikatürist olarak çalışmaya başlayacağımı, birinci sayfadan fotoğrafımla duyurdu. Ben çizdiğim karikatürleri bırakıp Tire'ye döndüm. Sevinç içindeydim, Ancak Tire'ye döndüğümde annem beni telaşla karşıladı. Şaşırmıştım... "Suratıma hayretle bakıyordu... Sonra:" Ne oldu? Başına bir şey mi geldi? diye sordu. Bu kez şaşkınlığım bir kat daha arttı. Biraz sonra olay anlaşıldı. Meğer benim gazetede yayımlanan fotoğrafımı görenler birbirine söylemiş, kulaktan kulağa değişik şekilde konuşularak, sonunda söz karmaşası bizim eve kadar gelmiş. Komşular anneme: "Senin oğlanın gazetelerde boy boy fotoğrafı yayınlandı" deyince, kadıncağız İzmir'e gittiğimi bildiğinden: "Acaba başına bir şey mi geldi" diye meraklanmış. Oradakilerin çoğu doğru düsürt gazete okumadığı için, gıyabımda fikir yürütüp bana türlü şeyler yakıştırmışlar. Anneme o gazeteye karikatür çizmeye başlıyacağım için beni okurlarına böyle tanıttılar deyince, rahatladı. Bu olay bana, kulak gazetesinin ne kadar tehlikeli bir şey olduğunu iyice öğretti.

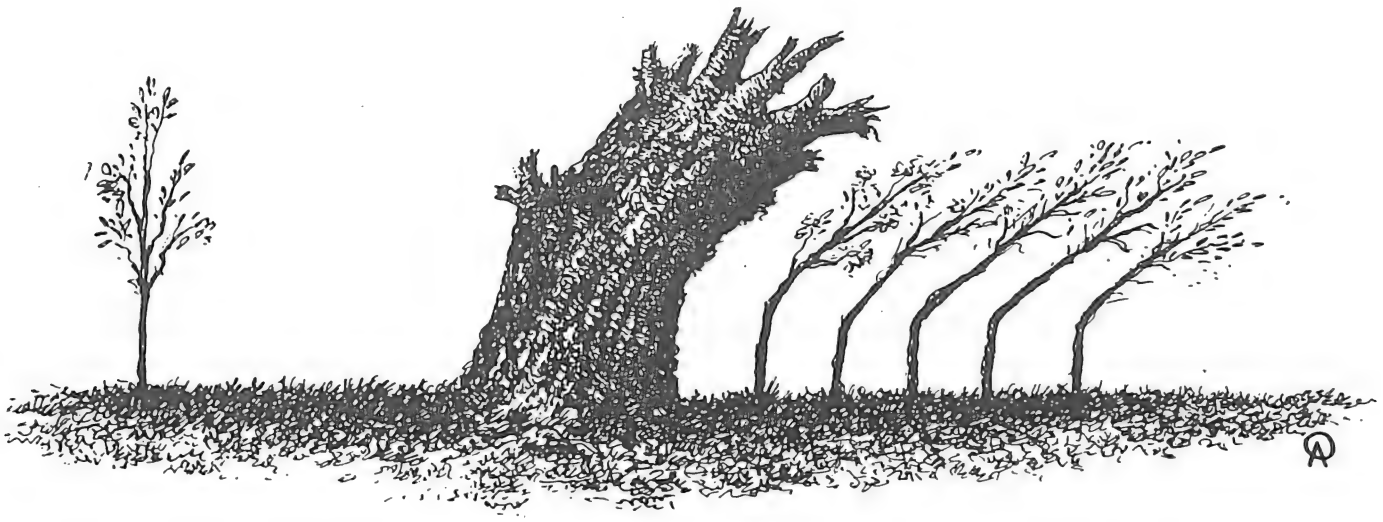

ABDULLAH ORHAN

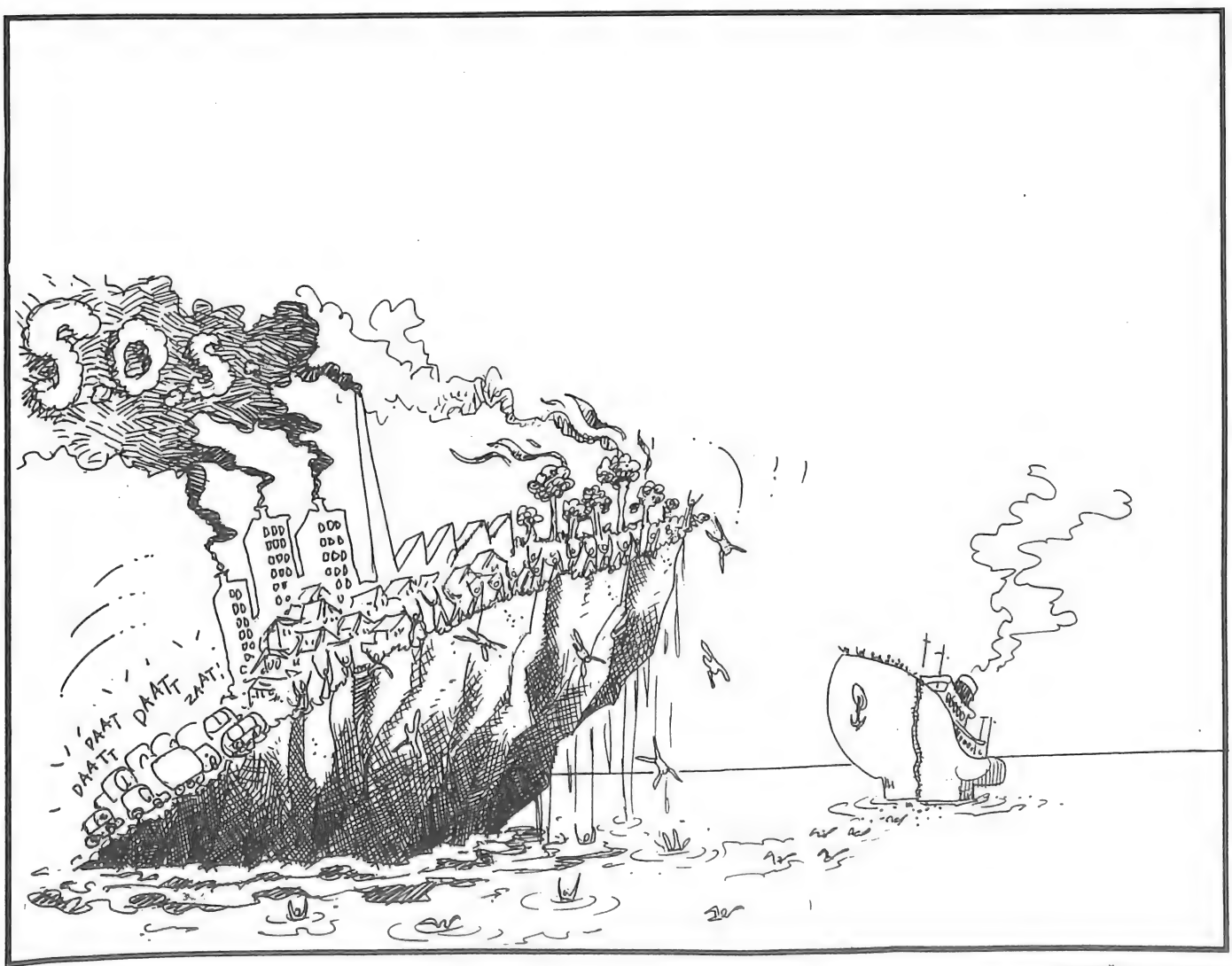

ERDOĞAN KARAYEL

KİMLER GELDİ/KİMLER ÇİZDİ

ERDOĞAN BOZOK

1940-1950

A. BARHUM (Akbaba-Aydede-Şaka)
ALİ ULVİ (Mİzah)
ALTAN ERBULAK (Şaka-Mizah-Vatan)
BEDRİ KORAMAN (Mizah-Karikatür-Guguk)
BÜLENT (Amcabey-Aydede)
CEMAL NADİR GÜLER (Akşam-Cumhuriyet-Akbaba-Amcabey)
CEVDET OKLAY (Karikatür-Şaka)
ÇETİN ÖZKIRIM (Karikatür-Guguk-Diken-Aydede)
ERDOĞAN BOZOK (Aydede)
EFLATUN NURİ ERKOÇ (Karikatür-Aydede)
ERCÜMENT BAKTIR (Amcabey-Şaka)
ERCÜMENT (KALMIK) (Karikatür)
ERDOĞAN (Akbaba-Şaka-Karikatür)
FARUK (Akbaba-Şaka-Karikatür-Diken-Aydede-Devran)
FERRUH DOĞAN (Şaka-Akbaba)
FİKRET ÖZELÇİ (Aydede)
FİRUZ AŞKIN (Akbaba-Amcabey-Karikatür-Diken-Şaka)
HAMİT DURU (Akbaba-Şaka-Amcabey-Guguk-Karikatür)
HULKİ ONARAN (Şaka-Akbaba-Karikatür-Guguk)
HÜSEYİN MUMCU (Mizah)
İBRAHİM ERSARAÇ (Aydede)
İHAP HULUSİ (Akbaba-Mizah-Diken)
İLHAMİ VURAL (Aydede)
KAHRAMAN NİZAMLIOĞLU (Aydede)
K. ALTAYLI (Akbaba)
KAZIM KAMOY (Şaka-Karikatür-Aydede-Devran-Akbaba)
MEHMET BAL (Aydede)
MELİH PAKALIN (Aydede)
MAZHAR NAZIM RESMOR (Şaka)
MUALLA FAİK (Aydede)
MUHİTTİN ETİNGÜ (Karikatür-Mİzah)
MUSTAFA EREMEKTAR (Mıstık) (Mizah-Şaka)
MİM (Mustafa) UYKUSUZ (Karikatür-Akbaba-Şaka-Aydede-Marko Paşa)
MÜNİH FEHİM (Şaka-Akbaba-Mizah-Devran)
N. ABAC (Karikatür-Akbaba)

— [illegible] bu yahu?...
— [illegible] dardlerini dinlemek için şehrimize gelen Ba[illegible] yalnız o konuşmaya muvaffak oldu.

Günün modası

— Yazıyooorr! Okuyucularına vereceği hediyeleri yazıyoooooooorrr!!...

NECMİ RIZA AYÇA (Akbaba-Şaka-Guguk-Diken)
NEDRET SELÇUKER (Karikatür)
NEHAR TÜBLEK (Amcabey-Şaka-Akbaba-Diken-Karikatür-Aydede)
NEZİH (Karikatür-Akbaba-Mizah)
NİHAT BALİ (Mizah)
NİYAZİ YOLTAŞ (Cumhuriyet)
NURETTİN ATALAY (Akbaba-Amcabey)
OĞUZ TURAN (Aydede)
ORHAN ÇAKMAKÇIOĞLU (Akbaba-Şaka)
ORHAN KANŞIRAY (İslimyeli) (Amcabey-Akbaba-Mizah)
ORHAN SAYBAY (Son Havadis-Akbaba-Karikatür)
ORHAN VURAL (Akbaba-Şaka-Son Posta-Yeni Sabah-Son Havadis)
RAMİZ GÖKÇE (Mizah-Karikatür-Vatan-Yeni Sabah)
RASİM ÖRNEK (Akbaba)
RATİP TAHİR BURAK (Karikatür-Akbaba-Diken-Vatan-Ulus-Hürriyet)
RIZA MENİL (Şaka)
SALİH ERİMEZ (Şaka-Aydede-Karikatür)
SELMA EMİROĞLU (Amcabey-Aydede-Akbaba)
SELMA GÜREL (Akbaba)
SEMİH BALCIOĞLU (Akbaba-Karikatür-Amcabey-Şaka-Guguk-Diken-Aydede-Akşam-Vatan)
SEMİH NURİ (Amcabey-Karikatür)
SEZAİ (Karikatür-Mizah)
SURURİ (Gümen) (Şaka-Guguk-Hürriyet-Karikatür-Akbaba)
SUAT YALAZ (Aydede)
ŞADİ DİNÇAĞ (Akbaba-Şaka-Diken-Devran)
ŞEVKİ (Çankaya) (Akbaba-Karikatür-Akşam)
TAHSİN ÖZTİN (Karikatür)
TOGO (Kozmo) (Amcabey-Karikatür-Mizah-Aydede-Devran-Cumhuriyet-Akşam-Şaka)
TURHAN SELÇUK (Akbaba-Şaka-Diken-Aydede)
TURHAN ŞİNGA (Amcabey-Karikatür)
VEDAT DALOKAY (Akbaba)
YAŞA GAZİ (Merkit) (Karikatür-Akbaba-Amcabey-Şaka)
YÜKSEL ÜNSAL (Aydede)
ZAHİR GÜVEMLİ (Akbaba-Şaka-Mizah)

SEÇKİN TEMUR

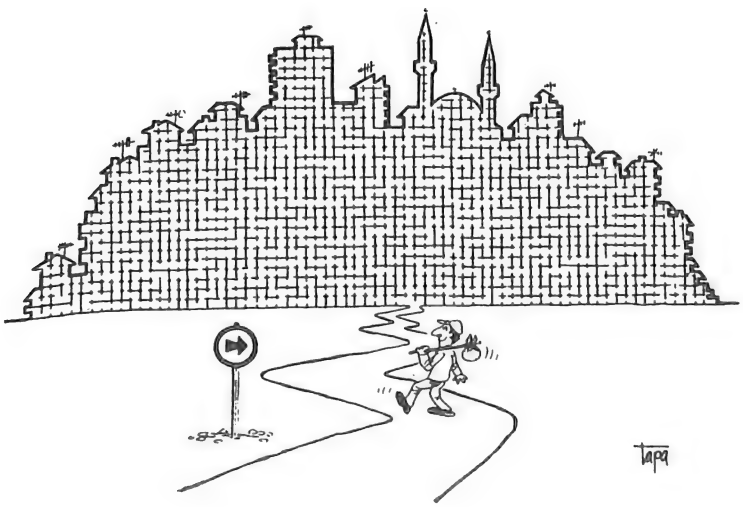

İBRAHİM TAPA

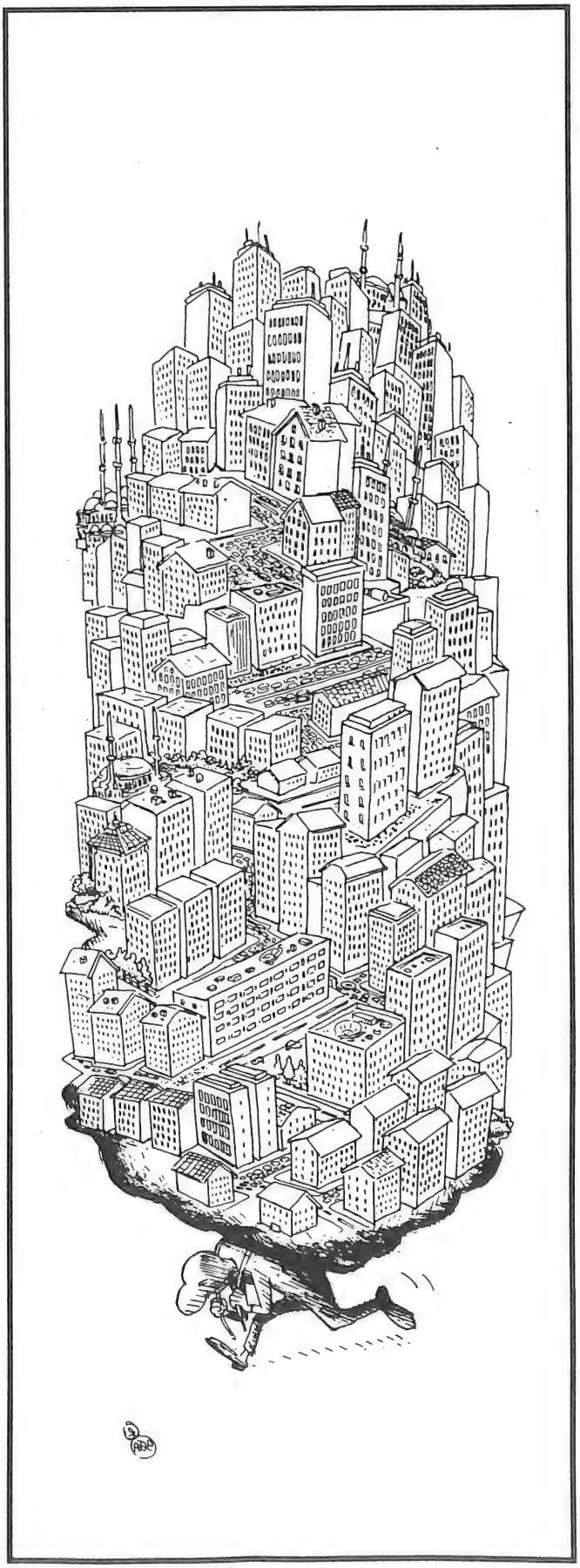

SEFA SOFUOĞLU

KARİKA TÜRKÜCÜ

"şeye sürülecek akıl yok"

BÜLENT OKUTAN

"Visera" santralı, Akçaabat'ın güneyindeki doğu Karadeniz dağların Zigana bölümüne çok yakın bir yerde Cumhuriyetin ilk yıllarında inşaa edilmiş 2 megavat elektrik enerjisi üretebilen küçücük bir santraldır. Rumca olan adı, şimdilerde "ışıklar" olarak değiştirilmiştir. Ziganaların Karadenize bakan zümrüt yeşili yaylalarında ve dağlarında sular boşa gitmesin diye birkaç akıllı müteşebbisin üstün gayretleri ile elektriğin ilk tanınması ile birlikte o bölgeyi aydınlatma amaçlı yapılmıştır.

Bu cennet vadide 1993'de hüküm süren sert kış koşulları ve seller can ve mal kaybına sebep olduğu gibi Visera santralını da devreden çıkarmış, kullanılmaz duruma getirmişti. Tüm makina Jenaratör ve trübünler tahrip olmuş, çamur yumağına dönüşmüştü.

Bu santralda ve bölgede yaşanan olumsuzlukları yerinde tespit için Trabzona, görevli olarak gitmiştim. Devletten yardım umudunu yitiren köylüler ve santralda çalışan 16 Karadenizli, bizim yaz aylarında oraya gidişimize kadar kendi çabaları ile Viserayı pırıl pırıl yapmıştı. Ama santralın çalışması için o günlerde 100 milyar Liraya ihtiyaç vardı. İşin garip tarafı santral Enterkonnekte sisteme geçildikten sonra yani yıllar önce üretimi durdurmuştu ve kendini aydınlatmaktaydı. Yani eski yıllarda olduğu gibi çevre köylerle bağlantısı filan yoktu. Tamamen bir nostalji abidesiydi. Çalışanlar bunun bilincinde olduğundan iletim hatlarını bile sökmüşlerdi. Yanlız bazı inatçı Lazlar; "Ha pu diregu sokturmeyız devlet pizden pi gun gelur hesabini sorar" diye bahçelerinden geçen direkleri yaklaştırmamışlar. Cumhuriyet yıllarında o direklerin deve sırtlarında 2000 metreye taşınışını gelin siz düşünün. Her biri 100 kilogram ahşap direkler.

İncelemelerimiz bitmişti İlgili bakanlığa ve genel Müdürlüğe çekim bandımızı ve raporlarımızı sunmuştuk. Not olarakta Çevreye hiçbir zararı dokunmayan ve sadece geçmişin bir anısı olarak bu sanatralın tekrar çalışmasının yöre halkı tarafındanda çok istendiğini, iletimde kullanılan ve 3 adedi köylüler tarafından kornmuş olan direklerden birinin o yılların anısı olarak Genel Müdürlük bançesine getirilip dikilmesini istemiştik.

Aylar sonra gelen cevapta, santralın tekrar çalıştırılmasının gereksiz olduğu, ancak direğin getirilmesine karar verildiği açıklanmıştı. Yine aynı ekibimiz, bu kez karlı bir kış günü bölgeye yola çıkmıştık. Maksat yaz ayı olmasın ki köylünün dikili arazisi zarar görmesin. Trabzona gece yarısı inmiştik her yer karla kaplıydı. Ertesi gün bir arazi jeep'i ile Ziganalara tırmandık. Köylü bizi tekrar görünce işin ciddiyetini anlamıştı. Muhtar ve santral şefinin ilgileri ile köy kahvesinde korkunç bir münazara vardı. Bunlardan en ilginç olanı 75'lik Hüseyin idi. Hüseyin dayanın ağzından 3 dişi vardı ve kekemeydi. Bize bununla ilgili ders alınacak bir mesel anlattı. "Söz konusu köyde bir adam varmış çok fakirmiş. Ama gün gelmiş, devran dönmüş işleri iyi gidip zenginlemeye başlamış. Ayağındaki çarığı, işte o günlerde çıkarıp kapısının üstüne asmış. Gelip geçtikçe değsin diye. Köylüler merak edip sormuşlar. Yahu efendi onca paraya pula rağmen bu çarık neyin nesi diye... Zengin adam cigarasından bir fırt çekip karşılık vermiş. Günün birinde daha da zengin olursam fakirlik günlerimi unutmayım diye..."

Önce biz pek olayla iletişim kuramadık ama kendi o pepe dili ile bizi güldüre güldüre izah etti. "Devlet bu araziye ve bu santrala sahip çıkmıyor. Çünkü zengin oldu. Keban'ı, Afşin'i, Atatürk santrallarını yaptı. Eski günlerini unuttu. O'yıllardaki güzelliği görmüyor" dedi. Hüseyin dayı haklıydı. Yıllarca o santral o cennet vadide bir kirliliğe neden olmamıştı, belki o bir çarık gibiydi ama Ülkenin az bir bölümünde olsa o santral sayesinde aydınlanıyordu. Şimdilerde ise "Akkuyu" nükler santralını inşaa etmek için kavga ediyor. Rantçılar ve gaspçılar birbirlerini yiyor.

Visera unutulacak bir yer değildi. Yeşilin her tonunun var olduğu, bir cennet bahçesiydi. Konuşmalardan ve demli çayları içtikten sonra, çevreden toplanmış 20 delikanlı ile bata çıka Dursun emmi'nin bahçesinde toplandık. Direği sökecektik. Her yer karla kaplı olduğundan ve Elektrik idaresi karar verdiğinden bu bereket tanrısı ihtişamı ile duran direk sökülüp, Ankara'ya uğurlanacaktı.

Çelik halatlarla yerden destek almış bu 100 kiloluk direği sökmek için gençler kan ter içinde kalmıştı. Dursun emmi kolumdan çekti. Onun gelişmelerden haberi yoktu.

-Ha uşagum pu delikanliları ne yorip duraysinuz, pu koca direği sökup ne apcınız, ne pokunuza yarar ki"

-Yok, Dursun emmi, onlar gönüllü gençler. Bu direk sökülecek ve nostalji olsun diye Ankara'da Genel Müdürlük bahçesine dikilecek.

-Ha goca baş şehir gala gala Visara'nın direğine mi galmiştur. Hadi onlar öyle diyi sizde hiç siçe sürülecek akil galmamişmidur. Onca masraf edup gotüreceksinuz ha purayı talan ettinuz. Uşaklar heder olmiştur. Ula alin Angadan pi direk gicur gicur onu dikun.."

Bizde şeye sürülecek akıl mı yoktu? Yoksa Visaralı Dursunda mı çoktu. Yıllar sonra bile onu kestirmek çok zor. Zira bizim o bin bir meşakkatle söktüğümüz direk, yıllardır genel müdürlüğün depolarında, kesebilirlerse odun olacağı günü bekliyor. Oysa dikileceği platform ve tarihi ile ilgili yazılar, projeler tarafımda çizilmiş ve rapor edilmişti. Devlet bizim devlet ne yapalım, herhalde doğrusunu düşünüyordur.

Dünya Çevre gününde "Akkuyu" rant savaşları tüm ceplerde sürüyor. İnsanlar Nükleer bir basınç altında, Visara santralının çevresinde ise güller açıyor. Hiç bir çevre istismarı söz konusu değil. Ziganalardan gümbür gümbür sular iniyor Karadenize. Yeşilin her tonu var Viserada insanın en güzeli var. En matrağı var. Çuvaldızı yediğinizi anlamıyorsunuz bile. Biz de mi?

"Biz de Şeye sürülecek akıl, yok galiba..."

AKIN ÖNDER

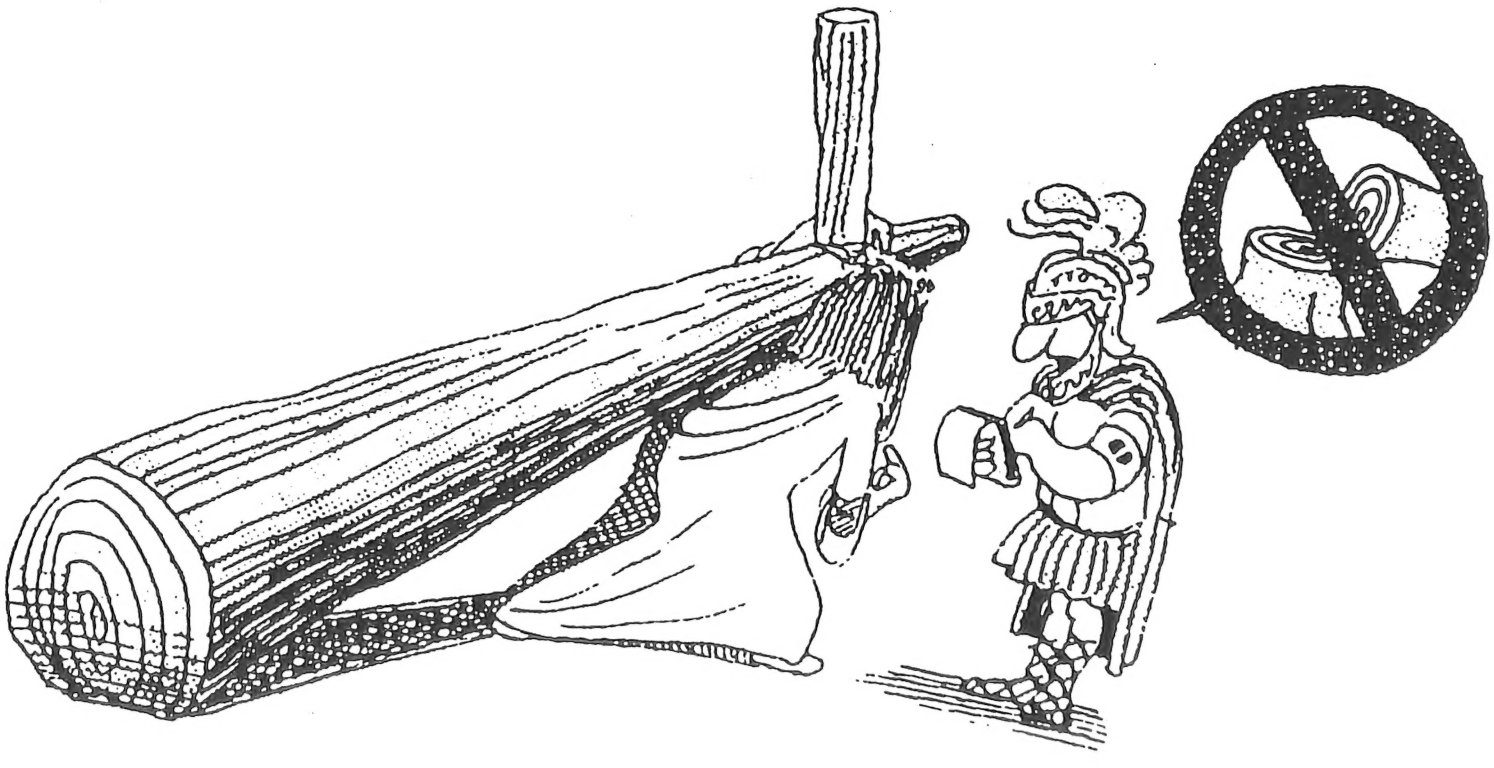

GARAYCOCHEA / ARJANTİN

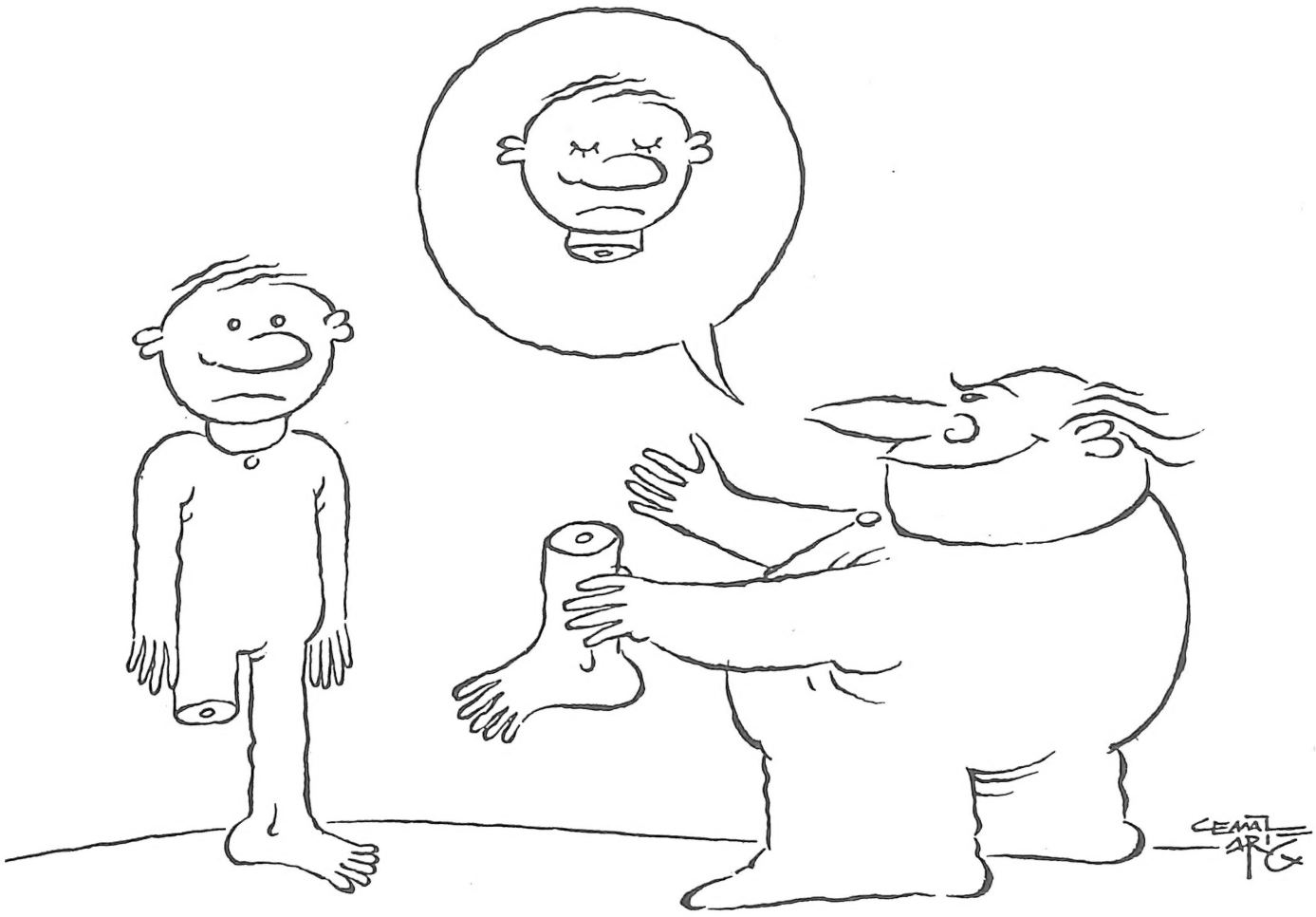

CEMAL ARIK

ÇEVREMDEKİLER — GÜNGÖR KABAKÇIOĞLU

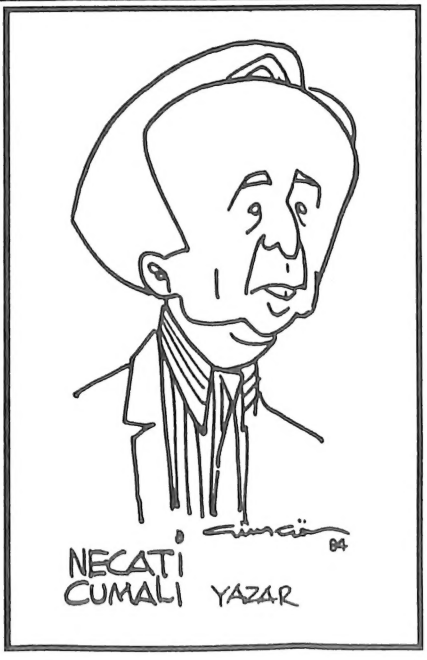

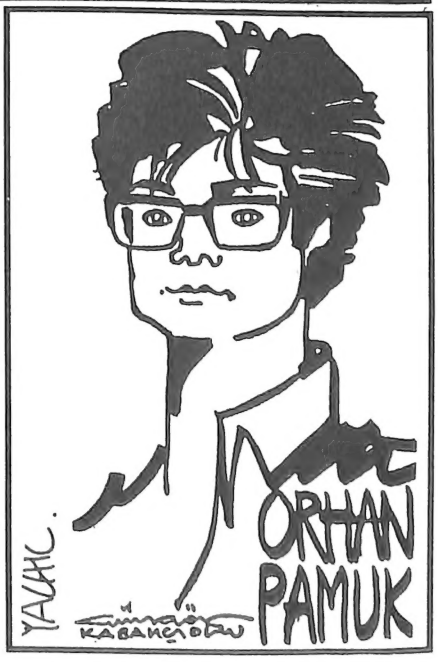

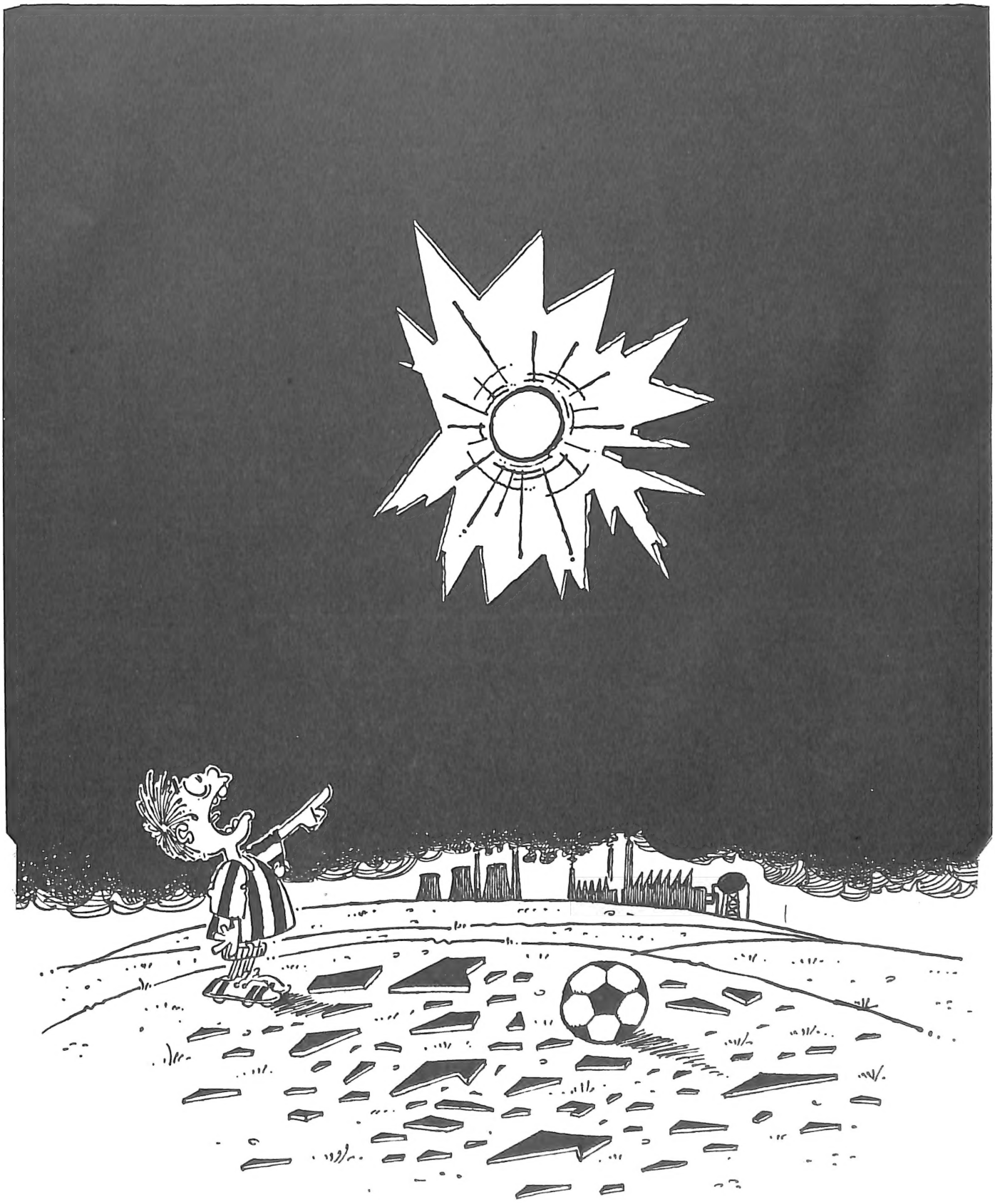

AHMET ERKANLI
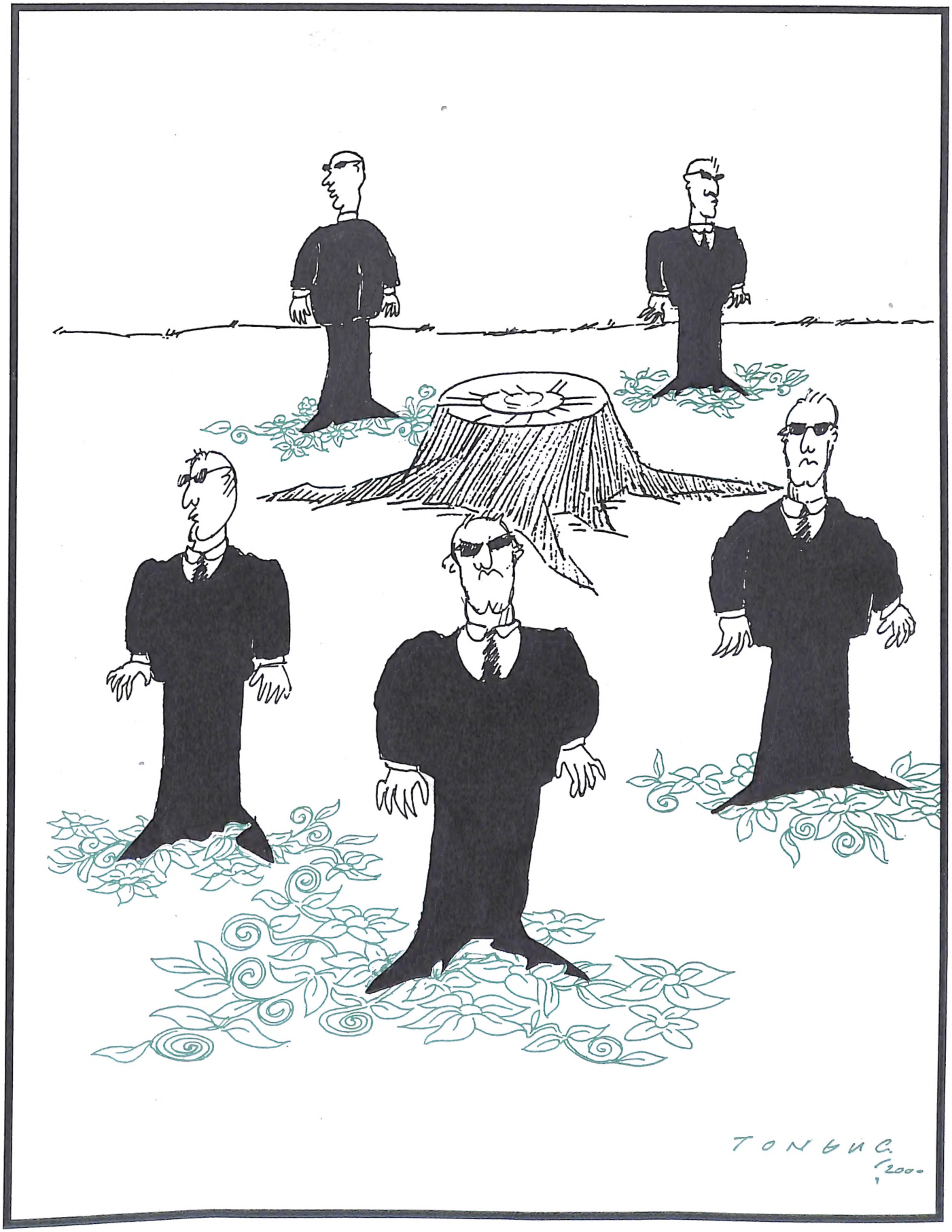
TONGUÇ YAŞAR